

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celote ne v Jugo-
slaviji 50 Din, za
inozemstvo 100 D

SLOVENEK

S fedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cencoglasov
1 stolp, peti vrsta
mallo glasi po 1 50
in 2 D, večji oglasi
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem o
naročilu popusti
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po preizku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništva
telefon šte. 50, upravnštva šte. 328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cekovni
račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Upravna preosnova na Češkoslovaškem.

Mlada Češkoslovaška republika je tekom kratkih let svojega obstoja pokazala toliko zmislja za duha novega časa, toliko hlabre pripravljenosti do nacionalno- in socialnopolitičnih žrtv v prid notranje in zunanje splošnosti, toliko politične dalekovidnosti, da si je v mednarodnem svetu po pravici pridobila najodličnejše mesto. Njena zunanja politika je izredno srečna in trdna; ta politika tvori tudi v našem zunanjepolitičnem proračunu eno najanesljevitejših točk. V svoji socialni zakonodaji prekaša menda vse evropske države, tako da tamkaj sploh ni več socialno nezavarovanih slojev. V svoji spravi z nemško narodno manjšino je podala izredno močan dokaz svoje politične zrelosti, nato se je na ljubo slovaškemu delu svojega naroda odpovedala tudi izvedbi centralistične uprave in pravkar predložila parlamentu zakonski načrt o upravnih reformi. Vse to priča o resnično širokih in visokih vidikih češkoslovaškega naroda in njegovih državnikov in bi le želeli, da bi tak politični duh končeno veljavno zmagal tudi v naši notranji politiki.

Vsekakor načrt o upravnih preosnovi države še ne pomenja odločilnega koraka od centralističnega birokratičnega ustroja v ljudsko samoupravo, marveč ostaja nekako na sredi poti. Zato tudi prijatelji avtonomije nikakor niso zadovoljni z njim in boj, ki se bo razvil glede nje v parlamentu, gotovo ne bo ne kratek ne mil. Pri vsem tem pa vendar pomenja znaten odločen korak iz centralizma proti avtonomiji in bo za silo zadovoljil vsaj gospodarsko-socialne in kulturne potrebe širokih ljudskih slojev in narodnih delov.

Namesto v 22 županij, ki jih predvideva češkoslovaška ustava, se razdeli republika v štiri velike upravne oblasti ali dežele, in to: v Češko s sedežem v Pragi, v Moravsko-Slovaško s sedežem v Brnu, v Slovaško s sedežem v Bratislavi in v Podkarpatsko Rusijo s sedežem v Munkaču. Deželni uradi bodo imeli tiste pravice, ki so doslej pripadale deželnim političnim upravam v takime-novanih zgodovinskih deželah. Načelnik bo vsekakor državni uradnik in podrejen notranjemu ministru. Imel bo pravico imenovati uradnike v deželni in okrajni upravi, v kolikor to ni pridržano vladi oziroma predsedniku republike.

Vsaka dežela bo imela svoj deželni zastop in deželni odbor. Deželni zastopi bodo šteli: češki 96, moravsko-slovaški 54, slovaški 51 in podkarpatskoruski 18 članov. Dve tretjini bo volilo prebivalstvo po splošni in enaki volilni pravici, eno tretjino, in to strokovnjake, imenuje vlada. Volitve se bodo vršile vsake šest let. Deželno skupščino sklicuje deželni predsednik, ki je ob enem predsednik skupščine, vsaj enkrat četrtletno, razen tega vselej, če zahtevajo potrebe. Seje skupščine bodo javne. V njen delokrog spada skrb za človekoljubne, zdravstvene, socialne, gospodarske, prometne in kulturne interese.

Deželna skupščina voli iz svoje srede dvanaest članov in ravno toliko namestnikov v deželni odbor, izvzemši Podkarpatsko Rusijo, ki voli le šest deželnih odbornikov.

Zakonodajnih pravic deželni zastopi po sedanjem načrtu ne bodo imeli, pač pa bodo smeli izdajati predpise k zakonom in pa statute za ustanove svojega delokroga; dalje bodo smeli izdajati predpise za upravljanje občinskega okrožnega in deželnega premoženja ter njihovih podjetij in institucij.

Deželni zastop more razpustiti samo notranje ministrstvo, ki je dolžno nato razpisati volitve, in to na najkasneje tekom dveh mesecev po razpustu.

To bi bil v glavnih potezih ustroj največjih upravnih enot. V tem okviru se potem razčlenja uprava v analogne manjše uprav. enote: okrožja in okraje. Občinska uprava ostane kakor doslej.

Kakor tedaj vidimo, predstavlja češkoslovaški upravno-reformni načrt kompromis med centralizmom in avtonomijo. Centralizem se kaže predvsem v tem, da je deželni predsednik državni uradnik, da se v zastope volita le po dve tretjini članov, ostalo tretjino pa imenuje vlada, da deželni zastopi nimajo zakonodajnih pravic. Razen tega vzbuja odpor določba, da je za volitve v samoupravne zastope ponra njena starostna doba od 21. na 24. leto, kakor tudi določba, da se manjši okrajni družijo. Podkarpatska Rusija se sploh zavaruje proti temu, da bi ta reforma veljala

zanjo kot trajna rešitev upravne ureditve, ker ji že ustava zagotavlja popolno avtonomijo. Slezija protestira proti združitvi z Moravsko. Nemški socialni demokrati zahtevajo popolno narodno avtonomijo po starem socialističnem principu in napovedujejo sedanjemu načrtu najostrejši boj. Slovaki so na svojem strankinem kongresu jasno povedali, da smatrajo sedanjico reformo le kot korak na poti h končnemu cilju — resnični avtonomiji.

Burna seja narodne skupščine.

NAPAD OPOZICIJE NA MINISTRA BOŽO MAKSIMOVIČA.

Belgrad, 18. febr. (Izv.) Današnja seja narodne skupščine je bila nekoliko burnejša. Pred dnevnim redom je notranji minister odgovarjal na vprašanje poslanca dr. Spahoe aretaciji poslanca Čumoviča od strani okrajnega glavarja neposredno pred oblastnimi volitvami, torej še za časa Radičevega režima. Predsednik Marko Trifković je odgovarjal, da tukaj ni šlo za kršitev poslanske imunitete. O tem je predsednik citiral pisma in poročila, ki jih je notranje ministrstvo v tej aferi dobilo od okrajnega glavarja samega.

Pri tem citanju je prišlo do burnih medključev s strani Demokratske zajednice, ki je protestirala proti temu, da se minister v takšni zadevi obrača na dotičnega uradnika, ki je sam kriv inkriminiranega dejanja. Če hoče zvedeti objektivno resnico, ne sme krivca samega navajati kot pričjo. Opozicija je proti takšnemu postopanju burno protestirala, češ da je to sramota in škandal, kakšen je to parlament in kakšen je to minister. Nemir in prepričanje sta trajala dolgo časa. Nemir je tako narastel, da ni bilo mogoče slišati nobene besede. Vsak je prekril drugiga. Bosanski radikali in muslimani so se med seboj sprli. Predsednik je prekinil sejo.

Po kratkem odmoru je seja zopet otvoril. Trifković je ponovil ves dogodek ter dejal, da so poslanci z njegovim odgovorom lahko zadovoljni. Odgovor notranjega ministra so oni dobili že pred 20 dnevi, pa niso smatrali za potrebno, da bi proti temu nastopili. Šele danes so spoznali, da odgovor ni zadosten. Če bi poslanci ne bili z odgovorom notranjega ministra zadovoljni, bi se bili vsekakor proti temu pritožili takoj. Nato daje besedo poslancu Čumoviču, da dogodek opiše. Poslanec Čumović opiše dogodek, da je bil aretiran in takoj izpuščen. O tem smo že svoječasno pisali.

Strah samostoinih demokratov pred raznimi aferami.

Belgrad, 18. februarja. (Izv.) Anketni odbor je imel popoldne sejo, na katero niso prišli člani Demokratske zajednice. Proti koncu seje sta prišla dva namestnika, katerima delo anketnega odbora ni znano. Zemljoradnik Vujičić je sprožil vprašanje, kaj bo z njegovo interpelacijo glede zlorab pri zgradbi raznih železniških prog, ki se nahaja pred anketnim odborom. Predlaga, naj se sklepa o tem, ali pride ta interpelacija v razpravo, ker so demokratski poslanci svoje podpise naknadno umaknili, in sicer radi tega, ker gre za odgovornost neke njihove osebe. Na pred-

Ponovni odgovor na Pribeževičeve klevete.

Belgrad, 18. februarja (Izv.) V današnji »Politiki« odgovarja Svetozar Pribeževič posl. Hodžarju in vztraja na svojem stališču tako glede anketnega odbora, kakor tudi glede tega, da so SLS in vse »klerikalne« stranke odvisne od škofov in Vatikana. Z ozirom na to je poslanec Hodžar dal sledečo izjavo:

»Gospod Svetozar Pribeževič me v svojem večerašnjem odgovoru zopet vprašuje, zakaj so vse opozicionalne stranke v anketnem odboru glasovale za blažji Popovičev predlog. Nato odgovorjam, da je celemu svetu, ki so mu znane afere SDS, povsem jasno, zakaj je SDS glasovala za blažji Popovičev predlog. Zakaj pa so druge opozicionalne stranke glasovale za Popovičev predlog, to naj Pribeževič blagovoli sam vprašati. Jaz nisem njegov sluga. G. Pribeževič ne govori resnice, ko pravi, da je SLS izključno odvisna od škofa dr. Jegliča. SLS ni niti odvisna, še manj izključno odvisna od škofa dr. Jegliča. Enako je tudi prazna izmišljotina, da ima v rokah tisk in strankino organizacijo. Tukaj povem še to, da ni SLS dobila niti ene tiskarne na tak način,

Na delu pa so na drugi strani seveda tudi pristaši strogega centralizma, ki jim gre sedanjic načrt že mnogo predaleč.

Kljub vsem tem velikim nasprotjem je pa gotovo, da bo politična zrelost zmagala tod in tam in da se bo vladni načrt z večjimi ali manjšimi izpremembami sprejel. S tem bo Češkoslovaška republika razvezala nove plodne sile v svoj procvit. Naj bi nam bila tudi v tem v zglede in vzpodbudo!

Nato je odgovarjal notranji minister, ki je izjavil, da je prejel poročilo o dogodku od poveljnika celokupnega orožništva. Po njegovem mnenju ne gre za kršitev imunitete. Ker pa opozicija s tem njegovim odgovorom in z dosedanjim rezultatom preiskave ni zadovoljna izjavlja, da bo še danes poslal v Zbornik posebnega odposlanca notranjega ministrstva.

Opozicija je ta odgovor sprejela z velikim zadovoljstvom. Nato je zopet odgovarjal notranji minister Boža Maksimović na vprašanje poslanca Kujundžića o aretaciji uglednega demokrata Borisavljeviča. Na podlagi aktov dokazuje, da je bila aretacija zakonita in na temelju zakonskih predpisov.

Poslanec Kujundžić se z odgovorom ne zadovolji in pravi, da je Borisavljevič ugledna oseba in da se ne bi smel aretirati.

Šele okrog 12 je skupščina prešla na nadaljevanje razprave. Ob minimalnem zanimanju opozicije je govoril poslanec Spaho, ki je ostro kritiziral proračun, predvsem s tehnične strani. Govoril je o krizi parlamentarizma. Če parlament ne dela, ne delajo niti odbori. Uprava je skrajno slaba. Nobenega izgleda ni, da bi se zboljšala. Predloženi proračun se ne bo realiziral. Finančna kriza je velika. Finančno stanje je neurejeno. Ekspoze finančnega ministra ima mnogo pomanjkljivosti. S takšnim ekspozejem se po Spahovem mnenju proračun ne more braniti. Preveliki so osebni in tudi materialni izdatki. Misli, da so se dohodki določili previsoko in nerealno in da jih ne bo mogoče dobiti, ker so se davki določili v tako veliki vsoti, da jih ne bo mogoče izterjati.

Po Spahovem govoru se je seja zaključila. Prihodnja bo jutri. Na dnevni red pride nadaljevanje proračunske razprave. Govoril bo hrv. federalist poslanec dr. Ladislav Polić.

log poslancev Hodžarja in Bankoviča je anketni odbor soglasno sklenil, da se bo tudi o tej interpelaciji razpravljalo. Narodna skupščina je interpelacijo oddala anketnemu odboru popolnoma v redu. Radi tega mora odbor poverjeno mu nalogo izvršiti. Naknadna umaknitev podpisov je brez pomena. Nato se je nadaljevala razprava o Nihagu (dr. Zerjav). Pričelo se je s citanjem spisov ministrstva za šume in rude. Torej ni še »svršeno« v anketnem odboru, kakor je »Jutro« pred kratkim z velikimi črkami zabavalo bralce. Prihodnja seja bo jutri. Na dnevni red pride dr. Zerjavov Nihag.

kakor demokratska stranka Bambergovo tiskarno v Ljubljani. Kako nepoučen je g. Pribeževič o razmerah v Sloveniji, četudi govori z velikim glasom, se vidi iz tega, da večina Slovenije niti ne stoji pod jurisdikcijo dr. Jegliča. Istotako je Pribeževič nezadostno poučen o »Action française«. To ni stranka, nego pokret, četudi je eden od glavnih voditeljev tega pokreta narodni poslanec. Samo fantazija govori iz Pribeževiča, da so vse »klerikalne« stranke na svetu v zvezi z Vatikanom in škofi. To kratkomalo ni resnica. Vsaj to bomo najbrže bolje vedeli od Pribeževiča. Absolutno nelogično je, in to je gotovo zopet sama Pribeževičeva izmišljotina, da mu je katerikoli nadškof izjavil, da je katoličanom prepovedano čitati demokratski tisk. Distingviram: Če je brezbožno, je prepovedano, če ni brezbožno, ni prepovedano. Pa tudi to lahko rečem, da je koristno zabraniti tisk, ki tako brezbožno maltretira resnice, kakor g. Pribeževič.

ITALIJANSKA KONKURENCA.

v Split, 18. februarja (Izv.) Proizvajalci vina iz severne Dalmacije se pritožujejo radi konkurence italijanskega vina, katerega tiho-tapijo iz Zadra.

Seja ministrskega sveta.

PRVI KREDIT ZA OBLASTNE SKUPŠČINE. — POGAJANJA ZA NAJETJE POSOJILA ZA MELIORACIJSKA DELA. — POGAJANJA ZA TRGOVINSKO POGODBO S ČEŠKO-SLOVAŠKO.

Belgrad, 18. febr. (Izv.) Ministrski svet je imel nocoj sejo, na kateri je sprejel pravilnik o budžetiranju oblastnih skupščin. Pravilnik odreja tehnično budžetiranje in eksplicira glavna dolžila tozadevnega zakona o oblastnih samoupravah, v kolikor se tičejo finančne strani poslovanja in delovanja oblastnih skupščin. Ministrski svet je po poročilu notranjega ministra določil in sprejel kredit 10 milj. Din. Ta znesek je določen kot kredit za sledeče oblastne skupščine: obe slovenski, hrvatske, bosanske in dalmatinske oblasti. Kredit se bo razdelil po posebnem ključu z ozirom na velikost oblasti. Minister za izenačenje zakonov Vasa Jovanović je poročal še o poslednjih nesprejetih členih zakona o centralni upravi. Minister za kmetijstvo dr. Franc Kulevec je poročal o poteku pogajanj za najetje velikega posojila za melioracijska dela. Po razpravi o nekaterih tekočih resornih zadevah je ministrski svet sklenil, da se pogajanja za trgovinsko pogodbo med našo državo in Češkoslovaško prične 25. februarja.

Oblastne skupščine.

Belgrad, 18. febr. (Izv.) Radi bližnjega sestanka oblastnih skupščin so se te dni vršila pogajanja med zastopniki političnih skupin za sodelovanje poslancev v posameznih oblastnih skupščinah. Predvsem so se vršila pogajanja med bosanskimi strankami: med bosanskimi radikali in muslimani na eni strani ter radičevci, muslimani in zemljoradniki na drugi strani. Med radikali in muslimani so se pogajanja razbila. Pogajanja med radičevci, zemljoradniki in muslimani pa so privlela do uspešnega rezultata. Zasiurano je sodelovanje teh treh političnih strank v vseh oblastnih skupščinah v Bosni.

v Zagreb, 18. februarja (Izv.) Kakor se doznava, bo predsednik oblastne skupščine v Zagrebu dr. Maček, predsednik oblastnega odbora pa Stjepan Radić. Člani odbora bodo dr. Krnjević, Košutić, Predavec. Od 8 članov odbora bo Radičovo sorodstvo zastopano kar po 5 članih.

v Novi Sad, 18. februarja (Izv.) Z ozirom na vesti, da je ministrstvo za notranja dela določilo, da se bodo seje oblastne skupščine vršile v Somboru, so politični krogi sklenili, da bodo bojkotirali vse delo oblastnih skupščin.

Dr. Gosar upošteva vse želje in prošnje Pokojninskega zavoda za nameščence.

Belgrad, 18. februarja. (Izv.) Načelnika delegacij delodajalcev in nameščencev Pokojninskega zavoda v Ljubljani ing. Milan Suklje in Lojze Vrtovec sta danes intervenirala pri ministru za socialno politiko dr. Gosarju radi raznih aktualnih potreb Pokojninskega zavoda. Med Pokojninskim zavodom in ministrom za socialno politiko dr. Andrejem Gosarjem je prišlo do popolnega soglasja.

Izjava albanskega zunanjega ministra.

Pariz, 18. febr. »Petit Parisien« objavlja pogovor svojega sotrudnika z albanskim poslanikom v Parizu Elias begom Brionijem, ki je bil nedavno imenovan za albanskega zunanjega ministra. Minister je izjavil, da je Albaniji predvsem na tem, da ohrani svojo neodvisnost. Albanija hoče ohraniti prijateljske zveze s sosedji in je pripravljena, da sklene z Jugoslavijo pakt dobrega sosedstva in spoštovanja sedanjega stanja.

VSI SPORI V DEMOKRATSKEM KLUBU PORAVNANI.

Belgrad, 18. febr. (Izv.) Danes popoldne se je vršila seja demokratskega kluba, na kateri je poslanec dr. Miloš Radosavljevič prečital pismo, v katerem se opravičuje radi nastopa proti dr. Voji Marinkoviću. Demokratski klub je nato ugotovil, da to pismo zastopuje, da se nasprotja med dr. Vojo Marinkovićem in dr. Milošem Radosavljevičem poravnajo. Zato misli, da so vsi spori v demokratskem klubu poravnani. Dr. Voja Marinković seji ni prisostvoval.

Velika zmaga kantonske vojske.

Sangaj, 18. februarja. (Izv.) Sangajska armada generala Sun-Cuan-Fanga je doživela pred Hangčavom katastrofalen poraz. Umikajoče se čete se v popolnem kaosu vale proti severu in Sangaju.

Predstraže kantonske armade so že dospelo v Hangčav, kjer jih je prebivalstvo sprejelo z nepopisnim navdušenjem. Mestni načelnik je izdal stroge odredbe v varstvo tujcev.

V taboru maršala Sun-Cuan-Fanga so izgubili glavo in je komaj verjetno, da bi se mogel maršal braniti v zadnjih postojankah pred Sangajem.

V Sangaj so dospela nova angleška ojačenja. Amerika je poslala v Sangaj 1300 mornarjev, ki dospejo na cilj 24. t. m.

V London, 18. febr. (Izv.) »Daily Mail« poroča iz Sangaja, da je pričakovati vsak čas zavzelja Hangčana po kantonskih četah. Maršal Sun se je s svojimi četami umaknil proti severu kljub temu, da šteje njegova armada

8000 mož, to je trikrat več kot kantonske čete. Vendar med njegovo armado ni discipline in veliko nezadovoljstvo radi nerednega izplačevanja zaslužka.

v London, 18. febr. (Izv.) Čele Sun-Cuan-fanga so izpraznile mesto Nigpo in dospele v Sanghaj.

v Hankau, 18. febr. (Izv.) Danes je došel zopet nov bataljon angleškega vojaštva v Sanghaj.

Baldwin proti socialistom.

v London, 18. febr. (Izv.) Ministrski predsednik Baldwin se je izjavil v nekem pismu z ozirom na zadržanje nekaterih socialističnih voditeljev glede zadnjih dogodkov v vzhodni Aziji, da je to nov dokaz za popolno nesposobnost v vladi. Če bi bilo po intencijah teh oseb, bi mi morali prepustiti vse premoženje Angležev, življenje žen in otrok podivjanim tolpom, ki so polne sovraštva proti Angležem.

Borba SDS.

Nepobitni dokaz, ki smo ga o krivdi SDS na delavskem davku podali s tem, da smo priobčili zakon o davku na ročno delo, podpisano od samega ministra dr. Gregorja Zerjave, to je »Jutru« zaprlo sapo. Ujati tega dejstva ne more. In ga tudi ne taji. Zato nas pa zafrkuje, ker smo ta zakon objavili v cirilici. Ponatisnili smo ga pač tako, kakor je izšel v originalu v »Službenih Novinah« z vsemi podpisami tedanjih ministrov PP-vlade, med njimi g. Zerjave, sedanjega tako toplega prijatelja delavstva in gromovnika proti davku na ročno delo. Ko pa bi bili mi reproducirali ta službeni dokument v latinici, bi se bilo »Jutro« ravno tako ob to obrežnilo in nas gotovo po stari navadi zraven še nahrulilo, kakor nas je že tolikrat, da je to averzija proti cirilici, separatizem, protidržavnost, rimstvo, klerikalizem in vse tiste grozote, ki jih naštevava »Jutro« leksikon o klerikalcih. Sicer pa ne razumemo, kaj ima Zerjavovo glasilo naenkrat proti cirilici. Ali je to vse iz jeze na radikale, ker so obrnili SDS-arski družbi hrbet?

Torej, da je minister Gregor Zerjav ukazal davek na delavske žuljave roke, te resnice njegovo glasilo več ne more spraviti iz sveta, kar ga prav nič ne moti dalje trdit, da je tega davka kriva SLS, da pa se je SDS, najbolje pa poslanca dr. Zerjav in Demetrovič, od prvopčetka borila proti davku na ročno delo in dokler je bil dr. Zerjav minister, mu je tudi uspelo preprečiti vpeljavo davka, ki se je mogel uvesti šele po njegovem odstopu.

To je vse v »Jutru« dobesedno tako natisnjeno. In celo z mastnimi črkami. Je res neverjetno to, ampak kdor nam ne verjame, da »Jutro« res tako piše, ta naj se sam prepriča. Mi smo sploh že priporočali branje »Jutra« zlasti v tem času, ko je SLS na vladi, ker bo le naši stvari v korist, če razsodni in resni slovenski svet vidi, kakih nesramnih laži je vse zmožno »Jutro«, s kakimi nečednimi metodami hujska proti SLS, skratka: da se dobera spozna vsa ta propadla politična morala SDS-arskega tabora.

A da vidimo, kako se je dr. Zerjav »boril« proti davku na ročno delo in »sprečeval« njegovo uvedbo, kakor to pripoveduje »Jutro«. Torej od prvopčetka je bil vpeljan davek na ročno delo z zakonom, podpisanim tudi od ministra Zerjave, nato pa se je začel ta isti minister Zerjav boriti proti temu davku s tem, da je predložil memorandum z vsemi načelnimi in formalnimi pomisleki proti razširjenju srbijanskega davka na ročno delo. Prej pa vseh teh pomislekov ni imel, ko je mirno sprejel ta davek. Ampak so imeli te pomisleke samo naši poslanci, ki so se v narodni skupščini z vso odločnostjo borili in glasovali proti temu davku. G. minister Zerjav pa se je boril tako, da je najprej ta davek pomagal z zakonom vpeljati, nato pa je prišel s svojimi pomisleki proti tej vpeljavi. Torej prav po tisti medvedovski: operi mi kožuh, a glej, da me ne zmočiš.

A še eno izvemo iz »Jutrove« pripovedke, kako se je minister Zerjav boril proti delavskemu davku, potem ko ga je vpeljal, namreč to, da je bil tudi pravilnik o pobiranju tega davka izdelan že pod PP-vlado (ki se jej je naravno s tem davkom zelo mudilo), in je izšel dan po podpisu ukaza za novo vlado RR. Torej je tudi ta pravilnik, na podlagi katerega se zdaj davek na ročno delo pobira, delo vlade, v kateri je sedel kot minister dr. Zerjav in imel svoje pomisleke proti temu pobiranju. Srce, kaj hočeš več?

In tako se je SDS od prvopčetka borila za delavca. Borila se je zanj s tem, da ga je proglasila za državno nevarnega in ga postavljala pod izjemne zakone, razpuščala njegove organizacije, razpuščala obitinske odbore, kjer si je bil delavec priboril večino, pošiljala nadenj Orjuno z justifikacijami in inkvizicijami, ga pritiskala z davkom na njegove žulje, z eno besedo: borila se je za delavca, kakor se je borila za kmeta, za trgovca, za uradnika, za vse stanovne in vse slovensko ljudstvo. Borila se je zanj s tem, da je etabrirala v Sloveniji najhujšo strahovladu, kar jih je naš narod kdaj doživel, da je navalila na Slovenijo vsa tista težka bremena, ki so nas gospodarsko tako izmzgala, da je pomagala provajati na Slovenskem centralistični režim do skrajnosti in naravnost do ekscesa — a da je vsak protest proti temu proglasila za protidržaven čin, da je ščitila in branila to neusmiljeno davčno prakso, ki se izvaja na Slovenskem, da je sabotirala protestne shode proti davkom, bojkotirala enotno davčno fronto itd. Od prvopčetka pa do danes, vedno in povsod se je SDS borila za interese Slovenije in slovenskega ljudstva.

Borila se je kakor volk, kadar zadavi ovčbo.

Si tacuisses...

Gospod Svetozar Pribičević je kakor vsa esdeesarska inteligenca zelo slabo poučen o zadevah katoliškega sveta. V svoji znani izjavi je dejal med drugim, da je papež obsodil politiko Action française, oziroma gospoda Charla Maurrasa, »ker ni kazal dovolj servilnosti do visokega klera«. Ravno narobe je res, gospod Pribičević! Papež Pij XI. Action française, v kolikor zasleduje politične cilje, sploh ni obsodil. Papež je kakor vsi njegovi predniki pri tej priliki opetovano izjavil, da

se v to reč nič ne vtiča in da smejo katoliki biti demokrati ali rojalisti, dasi se simpatije Vatikana na strani demokracije. Francoski katoliki so z ozirom na taka izključno politična vprašanja popolnoma svobodni. Action française, oziroma Maurras je obsojen zgolj radi svojih nazorov glede vere in morale, ki so notorični. Maurras ni katolik, pač pa dogmatičen prepričanje niti po svoji etiki, nego se zavzema za katolicizem zgolj kot kulturno silo, ki je največjega pomena za narodno bit Francije. Papež od Maurrasa ni zahteval nikoli nobene »servilnosti do klera ali Cerkve«, ampak nasprotno — Maurras kaže v svojih spisih večkrat še preveliko, čisto nezaželeno »servilnost« v tem oziru, ki ne vzbuja simpatij, zato ker je iskana, da bi Cerkve in kler služila nacionalističnim ciljem rojalizma. Takih poklonov, kot jih je delal Vatikanu ateist g. Maurras, ni delal noben katoliški pisatelj. Gospod Pribičević je tega v svoji popolni nepoučenosti baš v tem ustrelil kapitalnega kozla. Neresnično je seveda tudi, da »Vatikan vodi vse katoliške stranke na svetloc«. Neštete so slovesne izjave svete Stolice, da za politiko katoliških strank ne nosi absolutno nobene odgovornosti in da se v njihovo politiko niti najmenj ne vtiča. Baš Pij XI. stoji dosledno in strogo na tem stališču. Cela zgodovina SLS ne pozna enega samega slučaja, da bi bil Vatikan sam ali po kom drugem z ozirom na njeno politiko dal kakšno bodisi še tako indirektno navodilo: niti nasveta ne! Pribičević vprašuje, zakaj da SLS zastopa in javnosti pri vsaki priliki stališče škofov? SLS je zastopala in zastopa svobodo vere in Cerkve po zahtevi svojega demokratskega programa, gospod Pribičević; to je pa velika razlika! Sploh se je g. Pribičević to s svojo atako na SLS temeljito blamiral, ker zajema vso svojo vednost o njej očitno le iz »Jutra«.

Hujskanje proti katoliški duhovščini.

»Cerkvene dajatve se pobirajo od ljudstva v ogromnih zneskih... Tu se vrše nezakonitosti velikanskega obsega na stroške ljudstva... Oblast ne vidi izsiljevanj ob priliki pogrebov, kjer se zahtevajo stokratni zneski šolin... Bera postaja nezno breme, ki jo pa tudi duhovnik poštenjak mora občutiti kot sramoto... Samostani v Sloveniji se množe kakor gobe po dežju Jezuitov in vseh mogočih klerikov brezposelnikov je zasti v Ljubljani od dne do dne več. Kdor pozna malo zgodovino, bo vedel kam pelje ta klošrska povodenj...«

Te stavke smo prepisali iz včerajšnjega »Jutra«. Iz prav tistega »Jutra«, ki je že neštokrat poudarjalo, da se bori le proti politiki, da mu je cerkev sicer mila in vera draga.

Sedaj je to »Jutro« smatralo, da je prav, če udari po duhovnikih in njihovih dohodkih. Brez ozira na vse laži in zlobna podtikanja ter zavijanja odgovarjamo: Duhovniki si niso nikdar želeli sedanjega stanja, ker je tako, da velika večina katoliške duhovščine v naši državi trpi pomanjkanje in dobesedno strada. Danes ne trpe več pomanjkanja le kaplani, brez sredstev je tudi velika večina župnikov. Katoliki se prav nič ne poglobimo ne za biro, ne za državne dajatve. Pustite nas, dajte katoliški cerkvi popolno avtonomijo, da sama upravlja s svojim premoženjem, in bodo verniki sami vzdrževali svoje duhovnike, pa dajte mir tistim, ki hočejo nositi bremena in dajatve za cerkev.

To je danes v naši državi nemogoče in še dolgo ne bo mogoče. Zato samo zloba, kakršna je mogoča pri »Jutru«, na eni strani agitira za ukinjenje bire in drugih dajatev, na drugi strani pa zahteva podraževanje cerkve. Da, podraževanje je cilj vseh sovraznikov cerkve! Da bi bil duhovnik podrejen muslimanskemu, pravoslavskemu, židovskemu in drugim prosvetnim ministrom, to bi bilo najhujše orožje vsega našega framasontva proti katoliški cerkvi.

Dokler pa bo v naši državi skoro polovico vseh državljanskih katoliške veroizpovedi, se bo vse hujskanje, vsi napadi na svobodo cerkve razbili na enodušnem odporu ljudstva.

»Jutro« smo hvaležni, da je zopet enkrat razkrilo svojo barvo in pozivamo vse katolike, ki poznajo našo trpečo in nad vse požrtvovalno duhovščino, da izbacnejo ta list za vedno iz svoje družbe!

Beleške

△ Cerkvene dajatve, pravi »Jutro« v prvem odstavku, da segajo ljudstvu globoko v žep. Ugotavljamo, da vse cerkvene dajatve in vsa bira po vojski ne znese še toliko kot samo dva poloma jutrovske družbe pri Jadranski in Slavenski banki. Samo v teh dveh slučajih je slovensko ljudstvo plačalo več kot vsa leta na račun cerkvenih dajatev.

△ Nezakonitosti velikanskega obsega vidi »Jutro« pri vplačevanju in uporabi cerkvenih taks in poziva oblast, da nastopi. Ne poziva pa oblast, da stopi na prste onim, ki so zakrivali polom Slavenske banke.

△ Duševno nasilstvo pravi »Jutro«, da vganjajo duhovniki pri pobiranju prispevkov za zvonove. Kakšne vrste nasilstvo pa zna uganjati jutrovska družba, je imel slovenski narod priliko na svoji koži občutiti za časa jugo-fašistovskega PP režima.

Gospodarska moč Nemčije.

Newyork, 18. febr. Henry Robinson, predsednik First Nationalbanke v Los Angeles in sotrudnik pri Dawesovem načrtu, je poslal narodnemu svetu za zunanjo trgovino poročilo o vprašanju: Ali more Nemčija vzdržati svoja reparacijska plačila? Robinson to vprašanje brezpogojno potrjuje. Nemčija je pred vojno mnogo več izdajala za svoje vojaštvo nego znašajo sedaj reparacijska plačila. Letni dohodki Nemčije znašajo približno 14 milijard ali več nego dvajsetkrat toliko kakor reparacije. Če bi vsak nemški delavec delal po dve uri na teden več nego doslej, bi bile samo s tem reparacije krite.

Berlin, 18. febr. Meseca januarja so znašali državni dohodki na davkih 763 in pol milijona državnih mark, to je za 22 milijonov več nego v dobo enajst let pred letom 1913. Oktobra 1926. Od 1. aprila 1926 do 1. februarja t. l. so znašali davčni dohodki 6056 milijonov, letoletni dohodki pa so proračunani na 6685 milijonov mark. Iz tega je razvidno, da se tekoče računsko leto zaključuje z znatnim preostankom.

Nemški državni proračun za l. 1927.

Berlin, 18. febr. Finančni minister dr. Köhler je podal v parlamentu poročilo k proračunu za l. 1927. Priznal je, da je finančni uspeh tekočega računskega leta zelo ugoden, zato pa je zelo temno silil položaj za l. 1927. Reparacijska bremena se zvišajo za 400 milijonov. Celotupni stroški so proračunani na okroglo 8 milijard mark v rednem in na pol milijarde v izrednem proračunu. Ravnotežje da se bo dalo komaj vzdržati.

Za bolgarsko-makedonsko-jugoslovansko zajednico.

Pariz, 18. februarja. (Izv.) »La Volonté« je te dni priobčila članek bivšega bolgarskega poslanika v Belgradu Todoreva. Todorev razpravlja o problemu zedinjenja vseh južnih Slovanov in pravi, da bi morala bolgarska vlada voditi politiko srbsko-bolgarskega zedinjenja. Makedonska politika ima danes v Bolgariji dejansko le malo pristašev.

Italija skuša izkoristiti makedonsko politiko v svojo korist, da bi komplicirala razmere na Balkanu in si odprla pot v Vardarsko dolino. Odtod njeno prizadevanje za sklenitev italo-bolgarskega pakta. Ako Bolgarija odbije rimska vabila in se vrne k narodni politiki, se ni treba bati za mir na Balkanu. Bolgarija je sestavni del slovanskega bloka od Reke do Črnega morja. Bolgarsko-makedonsko-jugoslovanska zajednica je ostvarljiva, a bodoča balkanska zajednica bo temelj za uresničenje evropskih združenih držav.

Anglija in Rusija.

London, 18. febr. Listi poročajo, da vlada v zadnjem ministrskem svetu ni sprejela nikakih sklepov o kaki izpremibi svoje politike nasproti Rusiji. Churchill je na nekem konservativnem shodu izjavil, da ruska vlada ne štedi z izzivanji. Vsa dežela bi bila zadovoljna, ako bi se ruska delegacija pomela iz Anglije. Ako vlada tega ne stori, je to znamenje, da je to zadevo vsestransko pretresla in pri tem upoštevala splošne interese dežele in svetovnega mira.

Komunistični proces v Romuniji.

Bukarešt, 18. febr. Pred vojnim sodiščem v Jašu se je te dni otvorila razprava proti sedanjemu sovjetskemu poslaniku v Parizu dr. Rakovskemu in proti voditeljima romunskih komunistov Dobroždanu Gereju in Pavlu Bužoru. Obtoženi so, da so l. 1918. nameravali atentat na kralja Ferdinanda in da so hoteli prevreči državni red.

ZELEZNIČARSKI ŠTRAJK V MEHIKI.

v Mehiko, 18. febr. (Izv.) Pogajanja med zastopniki železničarjev in državnih železnice so potekla brezuspešno, tako da je danes pričakovati proglasitve železničarske stavke.

Fašistovska grožnja naši državi.

v Postojna, 18. februarja. (Izv.) Iz Trsta poročajo, da se je danes vršilo slovesno imenovanje novega fašistovskega vodstva za tržaško pokrajino v Verdijevi palači. Novo vodstvo je imenoval glavni tajnik Turratti. Novi predsednik Carducci je imel slavnostni govor, v katerem je izrekel tudi mnogo groženj na račun kraljevine SHS. Koncem svojega govora je izjavil, da je italijanski narod najbolj discipliniran, najbolj gropekten in politično edin. »In kadar se dvigne 40 milijonov, pravzaprav 50 milijonov z onimi, ki so izven domovine, pod žensalnim, rekel bi skoro božanskim vodstvom (Mussolini!), kdo se nam more še ustavljati? Morda bomo že jutri poklicani, da razširimo naše meje, ki so danes že pretesne za naš narod. Ta zahteva je naša nujna človeška in življenjska potreba. Tovariši Tržani! Vam je dana plemenita naloga. Vi ste fašisti v obsejni pokrajini, za katero prebiva narod, ki morda nikdar ni ljubil našega naroda (silen aplavz). Vi ste straža Italije. Bodite vedno pripravljeni z orožjem v roki dati svoje najdražje zanje!«

Škoda po potresu.

v Mostar, 18. februarja. (Izv.) Po poročilih komisij, ki so pregledovale in ocenjevale škodo, povzročeno po zadnjem potresu, škoda nikakor ne bo presegala vsote 3 milijonov dinarjev. Najbolj oškodovane so siromašne rodbine, katerih slabo zgrajene hiše so po potresu največ trpele in morajo sedaj stanovati na prostem. Panika, katero je povzročil potres, še sedaj ni zapustila prebivalstva. V Ljubljino je vsled poškodb, dobljenih ob potresu umrla ena oseba. Na Popovem polju se je dogodil zanimiv zemeljski pojav. Na mestu, kjer se je pogreznil precejšen kompleks zemlje, se je sedaj pojavila voda in zalila kotlino.

v Split, 18. februarja. (Izv.) V Dalmaciji vlada veliko nezadovoljstvo radi pretiranih poročil o škodi, katero je povzročil zadnji potres. Škoda izdaleke ni tako velika, kakor so jo namenoma opisali gotovi poročevalci. Največ so pri tem sodelovali italijanski poročevalci, ki so potom svojih agencij predvsem na Dunaju in v Nemčiji poročali pretirano, hoteč s tem odvzeti turistični promet na dalmatinski obali v korist Italije.

ČEŠKOSLOVAŠKA PRIZNA SOVJETSKO RUSIJO.

Praga, 18. febr. »Rolec« je zvedel od enega najodličnejših parlamentarcev, da bo češkoslovaška vlada tekoma prihodnjih tednov priznala sovjetsko vlado in uvedla z njo redne diplomatske odnose.

MEDNARODNO ZRAKOPLOVSTVO.

v Dunaj 18. febr. (Izv.) Danes se je pričelo na Dunaju zborovanje mednarodne zrakoplovne zveze, katero je otvoril minister Schurf. Zastopanih je 28 različnih držav, ki so članice te mednarodne zveze. Zastopano je tudi Društvo narodov in mednarodna trgovska zbornica.

PREDSEDNIK VLADNE KOMISIJE ZA SAARSKO OZEMLJE ODSTOPIL.

v Ženeva, 18. febr. (Izv.) Tajnik Društva narodov je prejel obvestilo, da je predsednik vladne komisije za saarsko ozemlje odstopil in se zahvalil za eventuelno novo izvolitev.

OBNOVITEV POLJSKO NEMSKIH POGAJANJ.

v Varšava, 18. febr. (Izv.) Vlada je sklenila nadaljevati pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe z Nemčijo.

VIHAR V AMERIKI.

v New Orleans, 18. febr. (Izv.) O velikem viharju, ki je divjal na ozemlju med Luisiano in Missouri je bilo mrtvih 33 oseb, število poškodovanih je zelo veliko in škoda ogromna.

Bolgarija zahteva znižanje reparacij.

Sofija, 18. febr. Tukajšnji listi poročajo, da je bolgarska vlada poslala Društvo narodov spomenico, v kateri zahteva spričo svoje gospodarske krize, da se ji znižajo reparacije. Razen tega zahteva, da sme obnoviti narodno vojsko na podlagi vojaške obveznosti.

Pariški listi o novi jugo-slovanski vladi.

»Journal des Débats« z dne 16. t. m. priobčuje dopis svojega belgrajskega dopisnika A. Mousseta o novi jugoslovanski vladi. Uvodoma podaja g. Mousset kratko zgodovino dosedanjih Uzunovičevih kabinetov in sestavo petega, nato pa nadaljuje:

»Po formaciji petega Uzunovičevega kabineta je dobil g. Radić zadnje posvarilo. G. Radić, ki je orkan pred svojimi hrvatskimi volivci, je v Belgradu zelo majhen dečko. Čim izgubi stik s »svojimi ljudmi«, se da oštevati ali vleči za ušesa, o prvi priliki pa potem zopet sipa proteste brez mere in konca. Nobena stranka ne more biti nikdar gotova, ako ga sprejme v svojo igro. To izkušnjo je napravila tudi radikalna stranka. Prelom je postal neizogiben in se je izvršil.

Za radikalno-hrvatsko-seljaško koalicijo je 1. februarja sledila radikalno-ljudska koalicija. Trije člani dr. Koroščeve skupine so vstopili v kabinet, ki obsega 12 radikalov in 2 generala. Trenotno ni v njem nobenega Hrvata; g. Nikić, načelnik radićevih disidentov ni mogel sprejeti pogojev, ki so se mu stavili za sodelovanje. Toda politika srbsko-hrvatskega sporazuma ostane v glavnih potezih nedotaknjena. Naj bodo Radićevi prijatelji v vladi ali v opoziciji, odnosi med Srbi in Hrvati ostanejo v isti črti. Duh sporazuma je važen in ne usoda stranke, ki ga je slučajno podpisala. In od tega ne nameravajo odstopiti niti v Belgradu niti v Zagrebu.

Nova vlada razpolaga z večino približno 17 glasov. Sklenila je delati za gospodarsko povzdigo dežele in njen načelnik, g. Uzunović, je dal v tem zmislu energično in določno izjavo. Pozornost je vzbudila ta izjava zlasti v točki, v kateri je podčrtal vladni namen, da se »razdržavijo« velika podjetja javne koristi in zgrade odnosno izpopolnijo nove železniške zveze in pristanišča bodisi s pomočjo koncesij bodisi z najetjem posojila. Komercializacija uprave se bo izvršila povsod, kjer bo to dovoljeval državni interes.

Dasi politični položaj ni brezpogojno trden, vendar dovoljuje radikalno-ljudski koaliciji, da aktivno sodeluje s parlamentom. Opozicija je sicer številčno zelo močna, a nedostaja ji homogenosti.

Končno meni dopisnik, da je smatrati navzočnost slovenskih ministrov na vladi kot utiranje poti široki koncentraciji, o kateri se že tako dolgo govori, ne da bi se mogla uresničiti.

Pri bratih Čehih in Slovaki.

Praga, 16. februarja.

Naša parlamentarna delegacija deluje vsak dan v češki zbornici (parlamentu). Plenumu predseduje predsednik poslanske zbornice Malypetr in predsednik senata edovec dr. Hruban. Ekonomski sekciji predseduje inž. Jan Černý, poslanec iz Kraljevega gradca (po poklicu kmet). Kulturni se ciji načeljuje dr. Uhlíř. Od delegatov Jugoslovanskega kluba je poslanec Zebot član ekonomske, a Štrcin kulturne sekcije. Od vsakega parlamenta je v sekcijah po 10 članov.

Razprave so vrlo zanimive. Referat čehoslovaskih delegatov in naših so strokovni in obširni. Osobito važni so referati ekonomske komisije. Podrobnosti zaupnih razprav, ki so podlaga za bodoče trgovinske pogodbe med Jugoslavijo in Čehoslovasko, bodo opisane v celokupnem poročilu komisije.

Naša jugoslovanska delegacija ima glavni cilj, da pripravi vse potrebno, da bo trgovinska pogodba med obema državama kolikor

mogoče ugodna za našo državo. Po statistiki je Jugoslavi a, kar se tiče trgovinske bilance, napram Čehoslovaski močno pasivna, Čehoslovaska je uvažala v našo državo v zadnjih treh letih povprečno 18 do 20 odstotkov vsega, kar mi potrebujemo iz tujine. Jugoslavija pa je v tem času izvozila v Čehoslovasko samo 8 do 9 odstotkov, kar potrebuje ta država. Čehoslovaska kupuje živino, pšenico, mast, tobak, vino in druge surovine večinoma v drugih državah (Amerika, Italija, Madžarska, Francoska, Bolgarska i. dr.). Naša delegacija se trudi, da bi prijateljsko Čehoslovasko pridobila za to, da bi te predmete kupovala večinoma pri nas.

Odkrito moram povedati, da so Čehi naklonjeni tej naši glavni zahtevi. Naša komisija izdeluje podrobne predloge, kateri bodo podlaga komisiji, ki bo v bližnjem času izdelala načrt trgovinsko-ekonomske pogodbe med kraljevino SHS in Čehoslovasko republiko.

V imenu čehoslovacke ekonomske komisije je podal obširno poročilo poslanec inž. Černý. Referent je naglasil, da ima Čehoslovaska v Jugoslaviji v industriji investiranega kredita od 200—300 milj. čK. Pripravljena pa je dati na razpolago še enkrat toliko, ako bi debila zagotovilo, da bi vlada kraljev. SHS šla ustanavljanju novih podjetij na roko. Černý je osobito poudaril, da komplicirana administracija v SHS preprečuje razvoj industrije, o čem uboito v Sloveniji.

Za našo delegacijo so poročali poslanci: dr. Sečarov, dr. Radonjič, Pavle Radić, dr. Janković, dr. Stojadinović in dr. Behmen. Poslanec Zebot je stavil predlog, da se naj po trgovinski pogodbi z znižano carino in železniškim tarifom omogoči uvoz naše živine, sadja, vina in drugih kmetijskih pridelkov iz Jugoslavije v Čehoslovasko. Poleg tega je stavil Zebot tudi predlog, da naj Češka svoj tranzit za jadranska pristanišča in Italijo vodi edino po južni železnici preko Maribora, Ljubljane in Zagreba.

Ekonomska komisija bo dokončala svoje delo v petek 18. februarja. Nato bo plenum sprejel oziroma redigiral predloge in resolucije čeb komisij. Ves material bo podlaga za trgovinsko pogodbo med obema prijateljskima državama.

Ožja komisija naše delegacije, v kateri so po en član vseh parlamentarnih grup (za Jugosl. klub posl. Zebot) je dne 15. februarja bila sprejeta v posebni avdienci pri ministrskem predsedniku Švehli in zunanjem ministru Benešiu.

Švehla je poudaril v svojem govoru, da so ga vezale že od nekdaj prijateljske vezi z dr. Koroščem, dr. Krekom in drugimi jugosl. voditelji. Izjavil je, da bo storil on vse, da se bo šlo pri pogodbah s kraljevino SHS našim zahtevam na roko.

Beneš je v enournem govoru tolmačil naši delegaciji svoje nazore in cilje glede zunanje politike. Njegova izvajanja glede zvez posameznih držav z Rusijo in glede agresivne politike Italije so bila nad vse zanimiva.

Danes popoldne ob 4 bo cela jugosl. parlamentarna delegacija sprejeta v gradu od predsednika republike Masaryka.

Naša poslanca Zebot in Štrcin sta takoj pri dohodu v Prago stopila v stik z kluboma čehoslovacke ljudske (lidove) in slovaške ljudske (ludove) stranke. Udeležila sta se sej klubov 15. februarja. Sprejem je bil zelo pri srčen. Češka ljudska stranka ima 31 poslancev. Načelnik kluba je minister dr. Šramek.

Njegov referat priobčujemo med gospodarstvom.

Slovaška ljudska stranka ima 23 poslancev. Torej vseh skupaj 54. Klubu slovaške ljudske stranke načeljuje župnik Hlinka. Minister Šramek je v svojem govoru poudarjal veliko zasluge Slovencev za razvoj in napredek čehoslovacke ljudske stranke. »Napredovanje bratske SLS je navdušilo tudi katoliške Čehi. Vi ste najmočnejši v Sloveniji, a mi smo najmočnejši v Čehoslovaski. Pozdravite mi dr. Korošca in vse Slovence!« Poslanec Štrcin je govoril o potrebi ožje zveze med SLS in češko oziroma slovaško ljudsko stranko. Na Velehradu hočemo letos to bratsko vez potrditi in utrditi.

Na čast jugosl. delegacije se je vršila sinoči v slavnostni dvorani mestnega doma slavnostna seja obč. sveta. Zupan dr. Baxa je v slavnostnem govoru poudaril, da zlata Praga vedno z iskreno radostjo sprejema brate z juga. Odgovoril mu je naš delegat dr. Janković. V narodnem gledališču se je nato vršila slavnostna predstava slavnostne Smetanove »Lubuska«.

Pražani nas povsod sprejemajo prijateljsko bratsko. Jutri obiščemo Plzenj, a v soboto Kraljevski gradec. Nedeljo ponoči se vračamo preko Dunaja in Maribora v Jugoslavijo.

Fr. Z.

Kaj se godi doma

† Anton Čok.

Iz Trsta smo prejeli 18. t. m. ob 12. uri brzjavno vest, da je tam tega dne umrl č. g. Anton Čok, kaplan pri Novem sv. Antonu. Pogreb bo v soboto ob 15. uri.

Vest o smrti g. Antona Čoka je njegove mnogoštevilne prijatelje po celi slovenski zemlji globoko pretresla. Dasi je že dolgo let bolehal na nadležni kronični bolezni, ischiasu, se ni nihče nadejal, da bi ga smrt že tako hitro pokosila.

Naš nepozabni Tonček, kakor smo mu pravili sočelji, je bil rojen 10. januarja 1878 v Lonjeru nad Trstom od veleugledne slovenske okoliške družine. Oče je bil dolgo vrsto let župan. Izšolal se je rajni Anton v Trstu, v semenišče pa je stopil v Gorici, in bil za mašnika posvečen 3. avgusta 1902. Bil je izredno živahen, vedno vesel, krepak in rdečelichen in Bog vedi, kje si je nakopal bolezen. Kljub svoji temperamentnosti je bil zelo preudaren in jako praktičen; odlikoval ga je posebno močno razvit čut za pravico. V tem oziru je bil trd kot skala. Bil je izreden častilec rajnega dr. Kreka in se še v Gorici navzel njegovih idej, radi česar je pod nekoliko konzervativnim vodstvom v tamošnjem semenišču semtertja imel kaj preslišati — usoda, ki ga je v večji izmeri zasledovala tudi v poznejšem življenju. Prožet krščanskosocialnih idej je bil rajni obenem kremenit narodnjak, kakor je take rodila samo Nabergojeva tržaška okolica. Nikoli ne pozabim, kako pogumno nas je mlajše podpiral Tonček kot četrolletnik semenišča, ko smo se s spomenico na škofa dr. Nagla in vso duhovščino tržaške škofije postavili za ohranitev slovenskega bogoslužja. To pod našim strogim dr. Gabrijelčičem pač ni bila šala! Pa naju je imel nepozabni rajni ravnatelj vseeno zelo rad in rajni kardinal tudi dasi je Tonček dobil z vsemi nami vred jako ostro posvarilo, ko je stal ravnopred prvo sv. mašo. Zato pa nisem bil dotakrat še nikoli tako vesel, ko takrat, ko sem v vroči avgustovski nedelji na Katinari novomašniku Tončku asistiral kot subdijakon.

Že na svojem prvem službenem mestu, pri sv. Ivanu pri Trstu je začel Anton delati za krščansko izobrazbo, pri tem pa po Krekovem načelu zaoral najprej v gospodarsko ledino. Ustanovil je posojilnico in hranilnico, ki jo je dolgo vrsto let vodil in ki se je pozneje preselila v Trst, postavi močan zavod, ki je veliko koristil našemu življu v Trstu in okolici. Njegovo je tudi gospodarsko konzumno društvo pri sv. Ivanu, ki si je postavilo lep Dom poleg cerkve. Za dr. Ukmarmem in za dr. Tulom je bil Čok se lahko reče prvi krščansko socialni delavec na Tržaškem in naj-

bolj praktičen med njimi; kar nas pa je bilo pregorelih, nas je kot dober poznavalec razmer in previden taktik ter osebno najljubšejeznjevi značaj večkrat miril in krotil, da se nismo predalec zaleteli v »tržaške prveke«. Predvsem ga je v njegovih prizadevanjih podpiral g. kanonik Kosec, bivši lonjerski župnik. Odlično je rajni sodeloval pri ustanovitvi Katoliškega tiskovnega društva v Trstu, ki je izdajalo »Zarje«, pri kateri je mnogo sodeloval. Skupno s svojim prijateljem, urednikom »Zarje«, Cenčičem, tudi bivšim goriskim semeniščnikom, je ustanovil l. 1908 Slovensko krščansko-socialno zvezo za Trst in Istro. Kakor vsak, ki zastavi plug v doslej še neobdelano zemljo, je imel marsikaj pretrpeti, kar ga pa ni čisto nič zagrenilo; utehe je našel v svojem globokem religioznem čustvu. Od sv. Ivana je prišel kot kaplan k Novemu Sv. Antonu v Trst, kjer je ostal do smrti.

Medtem se je razvila tudi njegova bolezen, ki ga je tako mučila, da je po prevratu utihnil in se s političnega polja popolnoma umaknil. Zivel je zgolj cerkvi. Kot krasen značaj je bil v vseh krogih, od Slovencev in Italijanov enako spoštovan; osebnega nasprotnika gotovo ni imel nikoli nobenega.

Prijatelji Ti pa kličemo: Dragi Tonček, počivaj v miru v predragi domači zemlji!

F. T.

K stanovanjski bedi v Mariboru

Akoravno je razveseljivo, da se po ustanovitvah novih industrij gospodarstvo v naši državi vedno bolj razvija, pa ima v vladajočih okoliščinah ustanovitev novih podjetij zelo neprijetno posledico, da se poveča stanovanjska kriza, kar se čuti posebno močno v našem mestu.

Skoro vse industrije in to še posebno tekstilna, ki se močno razvija, je odvisna od inozemskih strokovnih šolanih moči (predelavcev, mojstrov), ki se vselijo s svojimi družinami. Med podjetji je pa dovolj takih, ki pri novih zgradbah ne poskrbijo za stanovanja teh inozemcev in se s tem vsestranska stanovanjska beda samo poveča.

Temu pa se lahko odpomore in sicer tako, da se koncesije in dovoljenja za zidanje novih tovarn podelijo le s pogojem, da se podjetniki zavžejo, da zidajo za inozemske delavce moči lastna stanovanja. Samo potem bi imela gradbena akcija mestne občine zaželen viden uspeh. Ako pa se bo pod takimi okoliščinami naprej zidalo, bo stanovanjska beda z zidanjem vred samo naraščala in ni potem izgleda, da bi se razmere izboljšale.

Stekel človek.

V četrtek popoldne so pripeljali v Maribor iz občine Lormanje pri št. Lenartu v Slov. goricah nekega posestnika, ki je obolet na steklini. Okrog božiča ga je ogrižel pes, o katerem nihče ni sumil, da je bil stekel. Posestnik se za rano ni brigal ter se je sama zacelila. Pred 14 dnevi pa je obolet na čudni bolezni. Pričela ga je boleti glava, izgubljal je zavest, bolel ga je celi život. Znaki

Nekaj pripomb k krizi naše srednje šole.

Najprej to-le. Knjižico, ki je povzdignila glas slovenskega naroda v kritičnem momentu, ko se pripravljala nov srednješolski zakon, tako mogočno, da so ga čuli daleč preko mej Slovenije, je napisal — upokojenec, in sicer upokojenec proti svoji volji, ki bi bil lahko še dalje služil in — čigar nadaljnja služba bi države ne veljala niti pare več nego njegov pokoj. Ko se je poleti 1926 izvedelo o Westrovi upokojitvi, je marsikoga, ki ga bole napake, ki jih dela naša vlada, obšla mučna misel: Ali se to ne pravi norčevati se iz davkoplačevalcev, če država ob času, ko ji kruto primanjkuje kvalificiranih moči za srednješolsko službo, pošilja v pokoj ljudi, ki so še sposobni za službo in ki bi še radi služili, radi služili za isto ceno kot »počivajoč«? Če bi to delala država s preobilimi dohodki, bi človek to še razumel. Če pa to dela država, ki pobira od beraško plačanega uradništva prisilne prispevke za »poplavljenec«, ne da bi mogla ali hotela povedati, kdaj bodo »poplavljenec« s temi prispevki odškodovani za svojo izgubo premoženja, potem si pa res človek nikakor ne more razložiti te nepojmljive darežljivosti države nasproti osebi, ki ni za upokojenje nikdar prosila. Človek skoro želi, da bi ne bilo res, da se vsaka krivica masšuje... tudi krivica, ki se dela davkoplačevalcem z razsipanjem državnega denarja. Krivica se je pa seveda delala samo davkoplačevalcem in šolski upravi, kajti nadzornik Wester je za svojo osebo lahko zadovoljen, da mu ni treba delati za izboljšanje šolske uprave

ob času, ko so tozadevni predlogi večkrat našli na merodajnih mestih le malo odziva.

No, Wester ne »počiva«. Če bi bilo še treba dokaza, kako neumestno je bilo, da so ga upokojili, bi Wester lahko pokazal kar svojo knjižico, ki jo je napisal v prvem polletju svojega »pokoja«.

Sredi debate smo, katero je sprožil — in tudi želel sprožiti — pisatelj s svojo knjižico. Dotika se v njej vseh vprašanj, ki se tičejo stanja srednje šole in potreb njene reforme. V naslednjem se hočemo ozreti samo na nekaj točk v knjiži in dostaviti k njim par opazk, bodisi, da hočemo na kako mesto posebej opozoriti, bodisi, da želimo izraziti mnenje, ki se v malenkostih loči od pisateljevega stališča. Saj uči izkušnja, da človek tem bolj želi slišati, pripombe k svojemu delu, čim več truda je vanje vložil. Neque enim ali patientius reprehenduntur, quam qui maxime laudari merentur. (Plinius.)

1. Ali je realka potrebna?

Središče knjižice je brezdvomno predmetnik na str. 41. Tam pokaže pisatelj konkretno, česa naj se dijaki uče in v kakem obsegu. Izjavlja se za tri tipe srednje šole: humanistično gimnazijo (kratko: gimnazijo), realno gimnazijo (licej) in realko. Tu se mi zdi potrebno, da si zopet pokličem v spomin, kar so rekli pred kakima dvema letoma o realkah vseučilišni profesorji v Nemčiji. V pruskem prosvetnem ministrstvu se je vršilo posvetovanje o novih tipih srednje šole; udeležilo se ga je 25 vseuč. profesorjev (med njimi so bili tudi profesorji s tehniške). Vseh 25 profesorjev je brez ozira na stroko, ki so jo zastopali, soglašalo v tem, da morajo biti vse srednje šole zgrajene na pouku latinščine in da naj se realka

sploh odpravi kot srednja šola, ki pripravlja za univerzo.

Stališče profesorjev na tehniških visokih šolah v Nemčiji nas spominja na znamenito izjavo profesorja matematike na ljubljanski univerzi dr. R. Zupančiča, ki je rekel iz svoje skušnje z dijaki, ki študirajo na univerzi (ali tehniki) matematiko, »da so bili absolventi klasičnih gimnazij vedno in povsod neprimerno boljši kakor absolventi realk.« V zvezi s to izjavo nam je še bolj jasno, zakaj želijo profesorji na tehniških visokih šolah v Nemčiji, da bi njihovi slušatelji prihajali z gimnazij in ne z realk. Razumemo tudi željo marsikakega profesorja na naših realkah, da bi se latinščina poučevala tudi na realkah. Po našem mnenju bi torej zadoščala dva tipa srednje šole: gimnazija in licej. Saj imamo mnogo meščanskih šol, ki imajo skoro isti učni načrt kakor sešljana nižja realka (oz. nižja realna gimnazija). Morebiti bi pa sedanjí enotni tip srednje šole lahko ostal v bodoče kot realka.

2. Ali naj pričnemo s francoščino ali z nemščino?

To vprašanje je stopilo pri sedanjí srednješolski debati v ospredje. Da ne bo nejasnosti: ne gre za to, ali naj se goji samo francoščina ali samo nemščina, ampak za to, kateri jezik naj se prične poučevati prej in naj se goji v večji meri.

Upam, da se bo o tem vprašanju izjavil v »Slovenec« šolnik, ki poučuje oba jezika kot glavna predmeta. O nekaterih straneh tega vprašanja pa lahko sodi človek, tudi če bi se nikdar ne bil učil francoščine. Kar se tiče namreč praktičnega pomena znanja nemščine in francoščine ima vsak človek več ali manj izkustva, kateri jezik

mu je bolj potreben. In praksa nas uči, da bi človek brez precejšnjega obvladovanja nemščine ne mogel brati niti vsega Prešerna, da bi ne razumel pri študiju literarne zgodovine cele vrste pisem Prešernovih, Zoisovih i. dr., da bi mu bil nedostopen ne samo Valvasor, ampak da bi prišel v zadrego pri večini zgodovinskih listin iz minulih časov. Če pride kot uradnik med nemški del naših državljanov, ti ne bo večalo ne ugleda in ne zaupanja prebivalstva, če boš kakor mnogi uradniki v Italiji z ljudmi občeval po tolmaču. Da večji trgovci zahtevajo od svojih uslužbencev znanje nemščine in da pri nas nikdo niti ne misli na to, da bi se s trgovske šole nemščina odpravila, je znano. Vse to govori tako jasno za praktično potrebo nemščine, da potrebo znanja nemščine nikdo niti ne taji.

Na drugi strani je pa seveda tudi resnica, da smo bili Slovenci doslej v preveliki meri navezani skoro samo na nemško kulturo in da je za našo lastno kulturo potrebno, da jo oplođimo tudi z večjim stikom z romanskimi jeziki. Morebiti bi se dalo razmerje nemščine in francoščine do naših praktičnih in kulturnih potreb tako izraziti, da bi rekli: nemščina ima za nas predvsem praktičen pomen, francoščina pa predvsem kulturni pomen. (Pri tem seveda niti od daleč ne tajimo kulturnega pomena učenja nemščine.) Nemščine naj se torej uče predvsem tisti, ki jo bodo praktično rabili, francoščine pa tisti, ki jo rabijo za poglobitev in osamosvojitev naše kulture.

Ti razlogi nas pa privedejo do tega, da je Westrovo stališče, ki ga je odkazal francoščini in nemščini, v celoti pravilno. Od učencev, ki se vpišejo v I. razr., jih morebiti niti polovica ne pride v višjo gimnazijo. Razidejo se po dovršeni nižji

bolezní so bili vedno hujši in pred par dnevi je naravnost zbesnel. Sele tedaj so jeli sumiti, da je obolel vsled ugriza steklega psa, kar je zdravnik potrdil ter odredil takojšen prevoz v bolnico. Bolnik so zvezanega naložili na voz, ga pripeljali v Maribor, kjer so se ustavili najprej na policiji, ki jih je napotila v bolnico. V bolnici niso bolnika sprejeli, ker nimajo za to potrebnih prostorov. Spremljevalci so nato odšli na kolodvor ter ga prepeljali v Celje v Pasteurjev zavod. Med vožnjo in v Mariboru je bil bolnik popolnoma miren, lahko je hodil, vendar se ni več zavedal, kje se nahaja in kaj je z njim. Bolezen je že tako napredovala, da bo pomoč skoraj izključena. Radi malomarnosti je na ta način propadlo zopet eno človeško življenje.

Slovenci v Italiji

Vsi Slovenci morajo iz službe.

Prometni minister Ciano je Slovencev v Italiji predobro znan. Lansko leto je ognjevit Ciano sam obiskal Trst. V veliki dvorani na potši je imel govor. Slovenski uslužbenci so iz ust ministra pričakovali pravične besede. Taka beseda bi bila prav v Trstu, kjer je višje uradno število predvsem iz naščevalnosti neusmiljeno potiskalo še zadnje slovenske uslužbence na cesto. In kaj je naredil minister Ciano? Udaril je z vso silo po ubogih slovenskih pismonoših. »Gorje še onim, ki še niso pozabili na Avstrijo!« Tako je govoril minister 1. 1926. Pametni so se smejali, predstojniki slovenskih uslužbencev pa so se zadovoljno muzali. Minister je naprtil vse grehe Avstrije na slovenske poštarje. Breme je pretežko in od takrat cepne skoro vsak teden kak slovenski pismonoša iz službe.

Nedavno je poštni ravnatelj v Vidmu odpustil kar tri pismonoše. Odpušteni so Kravanja Matija v Bovcu, Bevk Franc v Cerknem in Ferjančič Frančiška v Črnem vrhu nad Idrijo. Družinske razmere imenovanih so obupne.

Nič boljše razmere ne vladajo na železnici. Znano je, da je Ciano premestil vse slovenske železničarje v Italijo. Skoro polovica se jih je moralo odpovedati službi, ker niso hoteli zapustiti koskov zemlje, ki so si ga kupili s trdimi prihranki in ga med prostim časom obdelovali. Poslanec Besednjak je ponovno posredoval in prosil ministrstvo, naj pusti na Primorskem vsaj nekatere družine, ki so se nahajale v kritičnem položaju. Minister je svoje prve obljube pojedel in zagnal slovenske železničarje po vsej Italiji. Tudi je odpustil mnogo železničarjev.

Danes se godijo še hujše krivice. Železnica ne sprejme več slovenskih delavcev. Oni, ki so morali pustiti delo radi vojašine, se po dovršitvi vojaške službe ne vzamejo več na delo, češ da ne zadostijo predpisom. Od slovenskih delavcev zahteva železniška uprava, da znajo italijanski pisati in čitati. V Trstu se je nedavno vršila preizkušnja. Pri izpitu so seveda padli vsi Slovenci. Par dni pozneje so prejeli odgovor, da jih železniška uprava ne more sprejeti več v službo, »ker ne odgovarjajo zahtevam.« In tudi do odpravnine nimajo pravice. Od slovenskega delavca zahteva g. minister Ciano, da mora znati italijansko pisati. Kaj pa bi nastalo, ako bi minister Ciano stavil enake zahteve železniškim delavcem v Južni Italiji, kjer je po uradnih statistikah 67 odstotkov nepismenih?

...

Razbojništvo v Istri. Kmet Ive Išč se je nepravil navsezgodaj iz Peruškov v Vodnjan z vozom, s seboj je vzel 6000 lir, da plača blago, ki ga je kupil v neki trgovini v Vodnjanu. Na cesti, ki pelje iz Krnice v Marčano, ga je okoli pete ure in pol napadla petorica razbojnikov. Eden ga je udaril po čelu in ga vrgel z voza, drugi so mu med tem izrezali iz jopiča listnico. Razbojniki so nato izginiili z denarjem v bližnjem gozdu. Prebivalstvo je ta rop silno prestrašilo, ker se taki napadi v teh krajih še niso pripetili. Cesta v Vodnjan se je smatrala za eno najbolj varnih v Istri. Ta napad dokazuje, da je razbojništvo v Istri gotovo na višku.

gimnaziji po raznih praktičnih poklikih. Zelo dosti jih prestopi v strokovne šole, na učiteljske ali pa gredo k trgovini in obrti. Za vse te pomenja znanje nemščine vsaj v sedanjih razmerah nekaj, kar jim v njihovem bodočem poklicu več koristi nego znanje francoščine.

Kadar govorimo o potrebi, da se omeji pri nas prevelika navezanost na nemško kulturo, ne smemo ene stvari pozabiti: inteligenca, ki bo izšla iz sedanjih realnih gimnazij in realk, bo tak precej obvladovala francoščino, ako kdo ne bo v šoli posebno len; saj se je bo učil 6—7 let. Abiturientje bodo torej lahko nadaljevali študije v Franciji in zasledovali francosko slovo, kar moroma vsekakor pozdraviti že kot zdrav proliutež proti dosedanemu prevleikemu vplivu nemščine. Sicer bo pa, kakor rečeno, prinesel »Slovenec« v kratkem obširnejšo razpravo, ki ne bo utemeljila samo potrebe pouka francoščine, ampak bo opozorila tudi na druge jezike, ki naj bi se gojili po naših srednjih šolah; kajti narod mora imeti vsaj po nekaterih izobraževalnih stikih z vsemi evropskimi narodi (Rusi, Angleži), ako noče biti enostranski informiran. Radi tega naj se tudi ne poučujejo po vseh srednjih šolah v Jugoslaviji isti tuji jeziki. — Glede francoščine bi želeli pripomniti k Westrovi knjigi, naj bi se pričela poučevati ne šele v 5. razredu, ampak že prej.

Poleg kulturnih razlogov govori za francoščino pri nas momentano naš politični položaj; zdi se nam, da smo za dolgo dobo navezani na zavezništvo Francije. Ker so baš bridki dogodki zadnjega časa pokazali, da nimamo v svetu baš preveč prijateljev, smo na svoje zavezničke navezani toliko bolj. Ene stvari pa pri tem nikari ne pozabljajmo: politična prijateljstva diktira drža-

★ **Slov. glasb. društvo »Ljubljana«** proziva na koncertu v Trbovljah (v nedeljo, dne 20. febr.) izmed novejših zborov Hochreiterjevo »Uspavanko« (Pevec, VI., 1926, št. 3.—4.), izmed starejših pa vedno lepo Foersterjevo »Ljubico«, dalje 3 ruske cerkvene zборе od Arhangeljskega, Čajkovskega in Grečninova, čigar zbor »Voskliknite Gospode« tvori zaključno točko celotnega sporeda. Ruska cerkvena glasba je svet popolnoma zase, izliv globoke vernosti preprostega ruskega naroda. V svojem ustroju je popolnoma priprosta, toda ravno v tej preprostosti pa leži neverjetna moč izraza, ki poslušalca nehote potegne za seboj. Poleg tega so na sporedu zastopani tudi naši starejši in novejši skladatelji.

★ **»Mentor«**. Uredništvo je sprejelo 3—4. številko tega izvrstnega dijaškega lista. Vsebina: Sempronij Tiro: Iz dnevnika starega profesorja (nadaljevanje); Jože Pogačnik: Slovo (pesem); S. Kranjec: Pred petsto leti v turskem in tatarskem ujetništvu (konec); Trentar: Spomini na dr. Jan. Ev. Kreka; Jančko Mlakar: Moja prva zimska tura; prof. D. P.: Rainer Maria Rilke, Dorošenko: V solnčecu... (pesem); Fran Radešček: Med Malisori; Emil Fanič: Nihče me ne razume...; Vlad. K. Arzenjev: Za dragocenim korenim; Dorošenko: Pa se bom vrnil... (pesem); E. Rakovec: Astronomske naloge. — Delo najmlajših: Glasovanje o dijaških čepicah. — Naši pomenki. — Mali obzorik. — Važne knjige. — Malo za šalo, malo za res. — Na ovoju: Šeh. — List toplo priporočamo dijakom indijakinih vseh vrst srednjih in sličnih šol. Nudi res dosti zdrave zabave in temeljitega pouka. Naroča se pri upravi v Ljubljani, Miklošičeva c. 7 in stane za dijake Din 30, za druge Din 40 na leto.

★ **Dva smrtna slučaja v rodbini.** Včeraj smo poročali, da je umrla v Nimnem pri Rogiški Slatini gospa Katarina Novak, mati zdraviliškega uradnika g. Fr. Novaka v Rog. Slatini. Snoci je pa umrla tašča g. Novaka gospa Marija Škerjanc v Rogiški Slatini. Pogreb gospe Škerjanc bo v nedeljo popoldne ob 3. Hudo preizkušeni rodbini naše iskreno sožalje, pokojnicama pa svetila večna luč!

★ **Na vlaku.** Zadnje dni je potovala neka vesela družba, ki se je dobro zabavala v vlaku. Na predlog g. Boliča je ista družba nabrala za nas najbednejše Din 37, katere je soproga imenovanega oddala Podpornemu društvu slepih, Ljubljana, Wolfova ul. št. 12. Prav pristržno se zahvaljujemo vsem darovalcem, zlasti pa g. Boliču.

★ **Gradbeni inženjerji** se opozarjajo na razpis ukazne službe vojnega gradbenega inženjerja-uradnika v poveljstvu vardarske divizijske oblasti. Prošnje je vložiti do 1. marca 1927 pri imenovanem poveljstvu. Pogoji so na razpolago pri tajniku Združenja jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov, sekcija Ljubljana.

★ **Jugoslovanski dijaki na nemških univerzah.** V letnem semestru 1926 je bilo na univerzah v Nemčiji 7530 inozemcev. Med temi je bilo 253 podanikov kraljevine SHS. Od teh jih je študiralo v Prusiji 125, na Bavarskem 59, na Saksonskem 40, v Württenberški 17, na Badenskem 7, 2 v Hessenu, 2 v Braunschweigu, 1 v Thüringenu. Od drugih balkanskih držav je istočasno študiralo v Nemčiji iz Grčije 315, iz Bolgarije 697, iz Romunije 632, iz Madžarske 327, iz Albanije 11.

★ **Posestniki in župani, pozor!** Veliki župan ljubljanske oblasti razglašča, da imajo na podlagi zakona skrbeti in vse potrebno ukreniti, da bodo posestniki, oz. zakupniki kulturnih zemljišč očistili vsa sadna in druga

vam vsakokratni politični položaj in so radi tega podvržena vsem možnostim. L. 1866. se je Avstrija borila z Italijo in Prusijo, pozneje pa je tvorila z njima trozvezo! Toda naši neposredni sosedje bodo ostali Nemci v vsakem slučaju in v vsakem slučaju bodo tudi Nemci del prebivalstva naše države in sicer znaten del. Narava nas je navezala na Nemce, da moramo živeti z njimi skupaj, oz. v najbližji sosesčini.

Tudi danes ne zagrešimo nikakega narodnega izdajstva, če mirno priznamo, da nemški vpliv ni bil samo slab, ampak v marsičem dober, dasi smo se res morebiti baš od obmejnih Nemcev navzeli nekaterih nazorov, ki niso prinesli Nemcem časti in je ne bodo nam.

3. Dvoje pripomb k predmetniku.

Na gimnaziji ima latinščina v 3 in 4. razredu po 6 ur na teden, na licejih pa po 5 ur; v višjih razredih je število ur na obeh tipih enako. Nam bi bolj prijalo, če bi bilo število ur v nižjih razredih enako, dočim se v višjih lahko razlikuje za kako uro. Kajti v nižjih razredih se mora vzeti povsod isto, dočim se v višjih lahko čita nekoliko več strani kakega pisatelja ali nekoliko manj. Za slovnico v nižjih razredih mora učitelj brezpogojno imeti precej časa na razpolago, sicer preveč trupe učenci in učitelj.

Verouku bi dodelili v 7. in 8. razredu po 2 uri že radi tega, ker bi ene ure sploh ne dali radi kakemu predmetu. Kajti pri eni tedenski uri učitelj ne ve, ali naj razlaga ali samo sprašuje, da dobi za konference svoje reče. Enourni pouk na teden bi tudi katehetom še bolj otežkočil njih vse prej nego lahko službo. Če je veroučitelj na mestu, bi ga po našem mnenju z zanimanjem

grevesa, grmovja (tudi odsekane ali odlomljene veje), plotove, zidane vrtnice ograje itd. goseničnih gnezd oziroma njenih zapredkov in jajčec, čim jih opazijo, ter da jih sežgo ali na kakšen drug način uničijo. Nadalje je poseviti posebno skrb zatiranju krvne uši na jablanah, ki se je v zadnjih letih po vsej oblasti močno razpasla. Krvna uš se pojavlja na jablanah zlasti v razpokah na debelu in debelejših vejah v velikih naselbinah. Na napadenih debelih in vejah se opaža nekaka bela, bombažna slična prevlaka. Zaradi močnega pojava krvnih uši, ki povzročajo na debelu in vejah otekline in rane, drevo oslabi. Mladice in tanjše veje se zaradi nastalih ran večkrat posušijo. Krvno uš zatiramo na ta način, da napadena (okužena) mesta na debelu in vejah ponovno otreemo (drgnemo) s krpami (cunjami), ki jih namočimo v arborinu (dobavlja ga »Chemotechnica« v Ljubljani, Mestni trg 10), v spiritu raztopiti (emulziji) petroleja in mila ali tobačnem izvlečku itd. Namažana mesta potem po možnosti še namažemo z manj vredno masijo (kožo od slanine), da s tem preprečimo ponovno naselitev uši. Ker se krvna uš večkrat naseli tudi na gornjih koreninah jablan, moramo vsako napadeno drevo plitko odkopati ter uničiti krvne uši tudi na koreninah, ako jih tam opazimo. V vseh vrasanjih zatiranja gosenic, krvne uši, kakor tudi vseh drugih škodljivcev, se občinski uradi lahko obrnejo na pristojne okrajne kmet referente, katerih dolžnost je, da jim pri tem pomagajo z nasveti in poukom. **Opuščanje dolžnosti, ki jih ta naredba nalaga županom, se kaznuje z globo od 300 Din.** Oni posestniki ozi. najemniki, ki ne bi hoteli imenovanih škodljivcev na svojih zemljiščih zatirati, se istotako kaznujejo z globo do 300 Din in bodo razen tega primorani, plačati še stroške za zatiranje, ki se bo v takih primerih izvedlo po občinskem uradu.

★ **Sedemletnica smrti dr. Pera Rogulje.** Vse hrvatsko katoliško časopisje se te dni spominja obletnice začetnika in največjega moža v hrv. kat. pokretu dr. Pera Rogulje. Mi le želimo, da bi spomin na to kristalno čisto dušo, na to poseebno ljubezen do katoliškega javnega dela vselej združevala naše brate Hrvate, da bi v njih nikdar nesloga ne zmagała in jim nikoli ne upadel pogum v nadčloveško težkem oranju ledine zlasti v političnem oziru.

★ **V strojno podčastniško šolo** v Kumboru v Boki kotorski se bo do 1. oktobra t. l. sprejelo okoli dvesto učencev. Šola traja dve leti. Učenci se bodo na državne stroške izobrazili za strojnike in elektrotehnike. Pogoji za sprejem se dobe pri okrajnih vojaških poveljstvih in okrajnih glavarstvih.

★ **Sneg v Zagorju.** V dalmatinskem Zagorju je zapadel visok sneg. Vsak promet je prekinjen.

★ **Razširjenje zagrebške univerze.** Zagrebški listi poročajo, da bo zagrebška medicina v tekočem letu dobila več novih znanstvenih institutov.

★ **Naseljevanje Dalmatincev.** Izseljeniško gibanje na dalmatinskih otokih zavzema vedno večji obseg. Te dni je zopet odpotovalo nad 60 oseb v Južno Ameriko. Silna revščina tira uboge ljudi za zaslužkom v tujini.

★ **Imenovanje ulic v Zagrebu.** V kratkem se bo izvršilo preimenovanje zagrebških ulic. Najlepši trg se bo imenoval po kralju Aleksandru, večina ulic pa bo dobila imena slav-nih hrvatskih kraljev.

★ **Hripa.** V osiješki oblasti je nad 8.000 oseb obolelo na hrip. Vse šole so zaprte.

★ **Samomorilna epidemija** se je razpasla v Osijeku kot menda še nikoli. V prvih šestih

poslušal celo učenec, ki bi bil druge vere od vero- učitelja. Baš ta predmet posega v premnogo vprašanj praktičnega življenja in znanosti.

4. O zunanjih straneh šolske uprave.

Odobravamo predlog, naj se zopet uvedejo letna poročila, kakor tudi, da naj plačujejo leni in zanikarni dijaki »šolsko globo«. To bo bolj vplivalo na pridnost in vedenje nego čepice, ki se nam zde nepotrebne. Dijaka sicer milka, da bi se postavljali z visoko številko na čepici, a baš radi tega bi gledal na tovariše iz nižjega razreda, kakor da bi bila vsak v drugem »činu«.

Kar se tiče sprejemnih izpitov za 1. razred, bi pa navedli mnenje ravnatelja Milinkoviča v zadnjem Glasniku Profesorskega Društva: »Mi stariji, koji smo ranije radili sa djacima koji su polagali prijemni ispit, a tako isto radimo sada sa djacima koji ne polažu prijemni ispit, vrlo dobro smo uvideli i osetili razliku i rezultate rada sa onakvim i ovakvim djacima. Pa kad je već tu naše dugogodišnje iskustvo, zašto se nebi time koristile i naše mladje nastavničke generacije?«

Da navežemo ob sklepu na baš citirane besede! O Westrovi knjžici so se čula različna mnenja in se bodo še čula, kakor je naravno pri delu, ki posega v toliko aktualnih vprašanj. Vsekako pa je hvalevredno, da je mož, ki je bil 28 let s sreem pri šoli, nam podal rezultate svojega izkustva, ne radi tega, da bi se uprli zdravi evoluciji in potrebnemu napredku, ampak da bo bo ohranili to, kar je imela naša srednja šola doslej dobrega. In imela je dosti več dobrega, nego so ji reforme zadnjih let priznavale!

I. Dolencec.

tednih je bilo v tem razmeroma malem mestu že 20 samoumorov in poizkusov Lansko leto jih celo leto ni bilo toliko. To je posledica klana, »sunda« in slabih časopisov.

★ **Nogavice, vezene in žepne robce** kupite najceneje v trgovini Osvald Dobeic, Ljubljana, Pred škofijo 15 in Sv. Jakoba trg 9.

★ **Došla velika izbira krasnih bluz in otroških obleke.** — M. Kristofič-Bučar.

III. PREDPUSTNA PRIREDITEV

GRAFIKE

PUSTNO SOBOTO

26. FEBR.

V KAZINI

Ljubljana

○ **Nastopno predavanje dr. Ogrisa.** Včeraj zvečer ob 6 je imel v univerzitetni zbornici svoje nastopno predavanje dr. Albin Ogris, znani slovenski teoretik nacionalne ekonomije, ki je sedaj imenovan za docenta na juridični fakulteti. Za predmet svojega nastopnega predavanja si je dr. Ogris izbral: »O rentabilnosti statistiki delniških družb v Sloveniji za leta 1919. do 1. 1925.« Predavanju je prisostvoval med drugimi tudi rektor dr. Lukman ter številni univ. profesorji in akademiki. Časna je bila udeležba tudi s strani ostalega občinstva, ki je pozorno sledilo za laika sicer težavni, toda zanimivi in aktualni temi.

○ **Predprodaja vstopnic za Mladinsko akademijo** je danes v trgovini pri Ničmanu, jutri dopoldne od 8 naprej do akademije ob pol popoldne pa se dobe v Ljudskem domu, 1. nadstropje. Ker je povpraševanje za vstopnice zelo živahno, naj si vsak čimprej preskrbi.

○ **»Veleturist«, veseloigra v treh dejanjih,** je dosegla zadnjo nedeljo v Ljudskem odru velik uspeh in je nudila občinstvu obilo zabave. Zato jo Ljudski oder vpripori še enkrat v nedeljo 20. t. m. ob polosnih zvečer. Predprodaja vstopnic danes ves dan v Ljudskem domu v društveni nabavni zadrugi, zvečer od 5. do 7. pa v pisarni Ljudskega odra.

○ **Natečaj za regulacijo Gradaščice** pri naša danes »Urodni list«. Glavni odbor za obdelovanje barja v Ljubljani razpisuje pismeni ofertni natečaj za prekop in obrežna zavarovanja potoka Gradaščice med jezom v Kozarjih. Načrti, pripomočki in podrobnejši pogoji so na vpogled pri načelniku gradbenega vodstva g. ing. Alojzu Hočevarju, okrajni hidrotehnični oddelek v županiji (vladni) palači v Ljubljani II. nastr., soba št. 1, ki daje tudi podrobnejša pojasnila. Pismeni offeri morejo biti radi nujnosti vloženi do 25. febru. 1927 do 12. ure dopoldne ravnotam. — Glavni odbor za obdelovanje barja v Ljubljani.

○ **Vodstvo avstrijskega konzulata** za odličim svetnikom g. Strautzom je prevzel 17. t. m. višji revident in gerent g. Josip Stradner, ki ga ob tej priliki Ljubljana z vsemi simpatijami pozdravlja.

○ **Še k članku o ljubljanskem pogorelem gledišču pred 40 leti.** Prejeli smo: Po požaru je začel podirati zidane ostanke pogoriščne oddelek prisiljenec iz bivše prisilne delavnice, pri čemer se je zgodila velika nesreča, ki je zahtevala smrtno žrtev mladega delavca Turnhofferja. Nesreča se je zgodila takole: Prisiljenec — Zg. Avstrijec — je prosil tovariša Turnhofferja — Korošca — za pitno vodo. Ta mu jo je prinesel na prvi oder, od koder jo je njegov žejni tovariš po vrvi potegnil k sebi. V tem trenutku pa je vrvo vyzročila, da je padla že itak zablajana opaka Turnhofferja ravno na sence in je ta čez par ur izdihnil. To je bil zadnji tragični dogodek v zvezi s starim ljubljanskim pogorelim glediščem, ki je zahteval življenje nemškega delavca. — Očividec.

○ **»Ljubljana«**, Danes zvečer ob osmih skupna pevka vaja. Zaradi važnosti udeležbe obvezna. — Pevovodja.

○ **Pat in Patachon** prideta jutri v nedeljo v Rokodelski dom na zabavo prosvetnega društva pri Sv. Krištofu. Na sporedu je še burka Napoleonov samovar, deklamacije, petje, kupletji, šalčiva pošta itd. Pri pogrnihih mizah. Začetek ob šestih zvečer.

○ **Najmanjši in najmlajši general** pripelje v nedeljo svojo vojsko v Ljubljano. O polštirih se nastani v Ljudskem domu, kjer bo glavno vežbanje njegove vojske.

○ **Alkoholizem.** Zdravstvena predavanje prosvetnega odseka Del. zbornice so vzbudila med ljubljanskim delavstvom veliko zanimanje. Tako se je zbralo na zadnjem predavanju g. dr. Vrtovca tristo delavcev in delavk. V ponedeljek 21. t. m. priredi ob polosnih zvečer v veliki dvorani Mestnega doma omenjeni odsek predavanje o alkoholizmu. Predaval bo g. oficijal Pahor. Predavanje bodo spremljale skioptične slike.

○ **Smrtna kosa.** Dne 17. t. m. je umrl po dolgotrajni mučni bolezni g. Slavoj Gartner, škofstist Mestne branilnice, brat ge. Marije pl. Trnkoczyjeve.

○ **Zveza trezne mladine.** Danes ob popetih se vrši kurz iz alkoholnega vprašanja v Akad. kolegiju za nižješolce. Ob polšestih pa

se vrši kurz iz alkoholnega vprašanja za višje šolce. Po kurzu druga širša odborova seja.

○ **Strokovna zveza javnih nameštencev v Ljubljani** se iskreno zahvaljuje vsem cenj. tvežam za darovane dobrote, kakor tudi vsem članom in prijateljem, ki so z navdušenjem sodelovali in pripomogli k naši dobro uspehi veselici, ki se je vršila dne 5. februarja v kleti I. del. konz. društva, Kongresni trg 2. — Odbor.

○ **Nezgođe v tovarnah.** V tovarni papirja v Vevčah se je včeraj ponesrečil delavec Zupančič Anton. Dopoldne, malo pred 10. uro ga je zagrabil stroj ter ga težko poškodoval po glavi in gornjem truplu. Prvo pomoč je nudil ponesrečenemu dr. Derč. Druga nesreča se je pripetila včeraj popoldne v tobačni tovarni. Kurjač Anton Hirsch je hotel malo pred 2. uro popoldne zakuriti ter je razsekal desko v trske. Pri sekanju pa je ena trska nesrečno odletela, da se je zadržala Hirschu v stegno. Oba težko ranjena ponesrečenca so prepeljali z avtom rešilne postaje v deželno bolnico.

○ **Vlom.** Bančna uradnica, gđ. Anica Zabukovec je prijavila policiji, da je v četrtek vlomil v njeno stanovanje v Stritarjevi ulici neznan vlomilec, ki je odnesel iz njene spalnice več dragocenosti, med temi tudi dvanajst malih briljantov. Vlomilcu so morale biti razmere dobro znane. Pretaknil je vse nezaklenjene predale, zaklenjenih pa se ni dotaknil. Enako je pustil na miru tudi hranilnično knjižico, Skupna škoda, ki jo trpi Zabukovec, znaša 5000 Din.

○ **Pogrešana dijaka.** Že od torka dalje se pogrešata mlada trinajstletna dijaka, gimnazijca Dolžansky Ivan in Lozar Marijan. Dolžansky je pristojen v Bukarešto, stanoval pa je na Dvornem trgu. Lozar Marijan je doma v Ljubljani v Gosposki ulici. Oba dijaka sta za svoja leta dobro razvita in okroglega obraza. Kam sta polegla, ni znano.

○ **Huda ženska.** Mica z Ljanske ceste goji že dalj časa hudo jezo na svojo sosedo, šestinšestdesetletno staro M. D. V četrtek sta se ob neki priliki pošteno spili, nakar je Mica pograbila sosedin Inoce in ga zagnala v staro. Starica je zbežala v svoje stanovanje, zbežala Mica pa za njo. Nastal je silen hrušč in trušč, med katerim se je najboljši razgledal Micin glas: »Še danes mora poginiti, pa čeprav sedim do smrti v arestu!« Dobri sosedje so pomagali starki, da je zbežala pred Mico po lestvi skozi okno. Mica se bo morala zagovarjati radi nevarne grožnje zoper telesno varnost.

○ **Polijske vesti.** Včerajšnja policijska kronika pomeni dogodek zase: policija ne beleži namreč niti ene aretacije, kar se pripetilo vsake kvatre enkrat. — Miha je dolgo časa pokušal, kakšno je Figovčevo vino, končno pa je pričelo poskušati vino njega, če je dovolj močan, kar pa Miha ni bil. Vino je vrglo Miho s tako silo na tla, da se je znatno ranil na čelu. Morala sta priti kar dva stražnika, da sta ga prenesla v hlev na slamo, kjer je prespal noč ter se nato jutraj žudil, kje se je neki tako grozno tepel, da je ves krvav. — Gospod Jože nima službe in marsikdo je še danes nima. Toda gospod Jože ni kar si bodi in si zna pomagati. Gospe K., ki je brez stanovanja, se je predstavil kot zelo uplivna in odločujoča oseba pri stanovanjskem sodišču. Izvabil je od nje 162 Din, od njenega moža pa 125 Din, češ, da bo za kolke na prošnjo, stanovanje pa dobi, seveda gotovo; je že prazno, samo odloka še manjka. Odlok bo seveda prispel, namreč v obliki povabila za gospoda Jožeta na sodišče. — Neki mali sleparček se je zadovoljil s tem, da je izvabil pod goljufivo pretvezo od posestnika K. J. v Zgornji Šiški 4 in pol kilograma gosjega perja. Spal pa bo sleparček najbrže na slami, ko ga dobi pravica v svoje roke. — Kavalirski Voje-lav je nahrulil stražnika, ki je hotel aretirati njegovo »damo«, z besedami: »Ravnokar so jo spustili iz zapore, sedaj jo pa že hočete zopet imeti; ne dam je!« Ovaden je radi vmešavanja v uradno službo. — Neki mesar je ovaden, ker v mesnici ne upošteva zdravstvenih predpisov. — Pet voznikov je ovadenih radi prestopka cestno-polijskega reda.

○ **Ljubljanski trg.** Težka gospodarska kriza, pod katere pritiskom trpimo vsi, je povzročila, da je ljubljanski trg že več let prav slabo obiskan. Največ življenja je bilo na trgu že od nekdaj ob običajnih tržnih dnevih, petkih in sobotah. Včerajšnji trg pa je bil celo v primeru s splošno sedanjo stagnacijo prav slabo obiskan. Cene beležijo v splošnem počasno padanje, razven pri produktih, ki so v sedanjem letnem času redki, to je zlasti pri sadu, jajcih itd. Mesa je bilo na trgu v izobilju. Cene govejega mesa varira po kvaliteti med 15 in 18 Din/kg, telečjega 15—20 Din, svinjskega 19—25 Din. Slanina je po 19—21 dinarjev, mast 22—23 Din, klobase 25—40 dinarjev, prekajeno meso 30—45 Din. — Perutnine na včerajšnjem trgu skoro ni bilo, to pa gotovo ne radi pomanjkanja blaga, nego zato, ker gre tako blago sedaj prav težko v denar. — Jaja so po 1 Din komad, oziroma dva komada 2.25 Din. Prav mnogo je bilo na trgu rib in sicer raznih vrst: mali somiči so najdražji, po 45 Din/kilogram, ščuke po 30 dinarjev/kilogram, pečenke 15 Din/kilogram, lipani in slično po 20 Din, krapov ni bilo na trgu. Zobji kraki so po 1 Din kos. — Prav malo je bilo na trgu domačega sadja, ki je doseglo zelo visoko ceno. Jabolka slabše vrste so po 4—6 Din/kilogram, boljša po 6—10 Din

kilogram. Da je domače sadje tako redko in drago že meseca februarja, je vzrok najbrže v tem, da goje naši sadjereji večinoma le sadje, ki se ne more ohraniti vse leto. — Manj je bilo na trgu krompirja, več pa kislega zelja, repe in ostalega sočivja. Prav dobro je bil založen trg tudi z mlečnimi izdelki. Cene temu blagu ne beležijo nikakih sprememb.

Maribor

□ **»Španska« na učiteljskem.** Včeraj je bilo možko učiteljske zaprtje do prihodnjega petka in sicer radi »španske« bolezni, na kateri je bolela skoro polovica dijakov. Tudi na drugih šolskih zavodih je število obolelih dijakov izredno veliko.

□ **Obrtniška »Samopomoč«** za mariborsko oblast opozarja vse zadržne načelnike ter obrtnike, da se čim prej in v velikem številu vpišejo v svojo lastno in prostovoljno socialno in humano institucijo, katera bo dajala svojim članom prvo, in v najhujšem slučaju potrebo podporo. Kakšna in kako velika podpora bo, je odvisno od števila članstva, zato obrtniki, ne odlašajte z vpisovanjem, po-
zvebn ko se za starejše člane preko 45 let zaključijo rok vpisovanja dne 28. februarja 1927, ter se začne s podpornino. Obrtniki, naš položaj je težak, zato se zavedajte tega socialnega namena, varujte po malenkostnih žrtvah za svoje otroke in svojo družino, katero bi zapustili brez prve in najbolj potrebne podpore v največji bedi in žalosti. Soproge obrtništa, vpišite se same, prigovarjate Vašim možem za vstop, oskrbite si za malo denarja posebno podporo. Kdor pomaga prvi, največ pomaga!

□ **Varuštvo otrok.** Mestna občina mariborska je v svrhu čimboljše pravne zaščite sirot, nezakonskih otrok in mater, ustanovila generalno varuštvo otrok, ki biva v območju mestne občine mariborske, ne glede na njihovo pristojnost. Vodstvo generalnega varuštva je bilo poverjeno višjemu sodnemu svetniku v položju, dvornemu svetniku gospodu dr. Josipu Kronvogel. Nezakonske matere in sploh vsi, ki se potegujejo za pravno zaščito otrok, za alimentacije itd., naj se obračajo na generalnega varuha, ki to uradnoval za stranke ob torkih, četrkih in petkih od 11. do 13. ure v pritličju okrajnega sodišča, soba št. 8.

□ **Hišni plačniki se opozarjajo,** da poteče 1. rok za plačevanje hišno najemniških doklad v začasni višini kakor v letu 1926, z 28. februarjem in da se bodo od 1. marca naprej računalne zamudne obresti in opominski stroški. Nadalje se opozarjajo lastniki psov, da si najkasneje do 1. marca t. l. preskrbijo pasje znamke za tekoče leto, ker bo po tem roku končati pse, ki jih zasači na ulici brez znamke, polovil.

□ **Dve dobri strojepiski se sprejmeta** za začasno zaposlitev. Oglasiti se je v uredništvu »Slovenec«, Koroška c. 5, I. nadstropje.

□ **Otvoritev zasedanja oblasne skupščine v Mariboru.** Skupščina mariborske oblasti, sklicana z ukazom Njegovega Veličanstva na dan 23. februarja t. l., se sestane tega dne ob 8 popoldne k svojem prveemu zasedanju v poročni dvorani mariborskega okrajnega sodišča.

□ **Sankaške tekme na Pohorju.** Za sankaško tekmo, ki se vrši jutri od Ruške koče na Pohorju do Ruš, vlada izredno zanimanje. Samo iz Maribora se je prijavilo okrog 50 sankašev, veliko pa jih bo tudi iz Ruš, ki bodo najbrže tudi odnesli zmago. Radi južnega vremena je bila progla nekoliko slaba, ker so jo pokvarili z drevesnimi hlodi, katere sanjajo z vrha Pohorja v dolino. Dober saninec je bil samo do gostilne Repolusk. Včeraj pa je na Pohorju zopet padlo svežega snega, poleg tega pa so progo na najbolj razdrpanih mestih popravili, tako da bo saninec prvovrsten. Del tekmovalcev že danes odide na Pohorje trenirati. Obeta se ob tej priliki rekorden poset Pohorskih koč.

□ **Smrtin slučaj v Mariboru.** Umrli so: Franc Lidar, sedlarski mojster, star 74 let; Ana Nerat, žena trgovca, stara 58 let; Ana Ferš, vdova zidar. mojstra, stara 76 let; Klemenčič Simon, sin magistratnega sluga (10 let) in Cecilija Cehner, strežnica, stara 67 let.

□ **V pisarni jo zadela kap.** V četrtek zvečer je pospravljala pisarno odvetnika dr. Orosla 67 letna postrežnica Cecilija Cehner. Med delom jo je pa nenadoma zadela kap ter se je zgrudila na mestu mrtva. Stanovalec v hiši je bilo sumljivo, da gori v pisarni odvetnika tako dolgo luč, šli so pogledat ter našli postrežnico mrtvo sredi napol pospravljene sobe.

□ **Ustanovitev osrednjega strelskega društva v Mariboru.** Na vzpodbudo vojaštva, oblasti ter sekcije S. L. D. v Mariboru se v prihodnjih dneh ustanovi s sodelovanjem vseh slojev osrednje strelsko društvo za mariborsko oblast s sedežem v Mariboru. Navedeno oblastno strelsko društvo bo iniciativno skrbelo za razširjenje strelskih društev ter popularizacijo strelskega športa med širokimi plasti ljudstva. Vsa strelska društva naše države so združena v »Strelski zvezi« v Belgradu, ki zastopa interese vseh strelskih društev ter je v stalni zvezi z ministrstvom vojne in mornarice. Slednje podpira strelska društva s tem, da jim stavi brezplačno na razpolago puške ter po zelo nizki ceni naboj. Do sedaj deluje v državi do sto strelskih društev, izmed teh je doslej eno v Sloveniji s sedežem v Ljubljani. Kakor se sliši, se že te

dni ustanovi tudi v obmejnih krajih mariborske oblasti več strelskih društev. Zato je upati, da se bo delovanje strelskih društev pri nas kmalu udomačilo ter našlo med vsemi sloji našega naroda pravilno razumevanje in podporo.

Celje

○ **Aretirani so bili dne 17. februarja:** Kittler Anton radi beračenja in pitepanja ter pregreška po § 104 s. k. z., ker je žalil službojočega stražnika. Trunk Rudolf radi odsluženja trimesečne ječe. Višnar Josip radi pitepanja. Reberšek Marija, posestnica pri Sv. Miklavžu nad Rimskimi Toplicami, in njen 20 letni sin Jakob radi prestopka goljufije na škodo puškarja Alberta Rutarja v Celju.

Trbovlje

☆ **Sporod pevskega koncerta,** ki ga priredi Slov. glasbeno društvo »Ljubljana« v nedeljo dne 20. februarja v Društvenem domu v Trbovljah, začetek točno ob pol 4 popoldne, je sledeč: 1. Fr. Gerbič: Le padaj, mešani zbor; 2. dr. G. Krek: Tam na vrtni gredi, mešani zbor; 3. dr. G. Krek: Slika, mešani zbor; 4. V. Vodopivec: Ves dan je pri oknu stala, mešani zbor; 5. dr. Fr. Kimovec: Zarečenka, moški zbor; 6. Fr. S. Vilhar: Zaročka, moški zbor. — Odmor. — 8. Anton Lajovic: Kiša pada, mešani zbor; 9. St. Premrl: Z glasnim šumom s kora, mešani zbor; 10. E. Hochreiter: Uspavanka, mešani zbor; 11. Koroške narodne, mešani zbor; 12. Anton Foerster: Ljubica, mešani zbor; 13. dr. Fr. Kimovec: Ti boš pa doma ostala, s tenorskim samospevom; 14. Arhangelski: K Bogorodice, ruski cerkveni zbori; 15. Čajkovski: Angel vopijake, ruski cerkveni zbori; 16. Crječaninov. Voskličnite Gospodevi, ruski cerkveni zbori.

☆ **Ali je to socialno?** Podjetnik Hanek je dobil od rudnika dovoljenje, da sme pod nasipi, kamor se iztovarjajo razni jamski odpadki, med katerimi je precej premoga, zbirati ter zbrani premog oddajati po 96 Din za voz s'rankami, kot za bolnjco itd. Zaposlenih ima pri tem delu okoli 30 mladih ljudi, večinoma neprijateljev bolniški blaginji. Ima pri tem delu nameščenega tudi paznika, da to nadzoruje. Ne gre nani v glavo, zakaj se odganja od nasipov ljudi, ki rabijo premog zase, ali če ga proda kdo tu ali tam kakšen koš, da se s tem denarjem preživi? Ali bi ne mogli to vse delati siromašni ljudje in bi se revščina omilila?

☆ **Prijava reduciranih vojnih invalidov** Ker je bilo v zadnjem času reducirano po novem invalidskem zakonu več vojnih invalidov, vdov in sirot, bivačih na področju tukajšnjega Združenja vojnih invalidov, se tem potom pozivajo vsi reduciranci, da se prijavijo najkasneje do 6. marca t. l. pri vodstvu organizacije, ki bo v smislu zakona podvezlo potrebne korake, da se neuteemeljene redukcije sistirajo. V to svrhu bo posloval tajnik organizacije vsako sredo in soboto od 4 do 7 zvečer do vključno 6. marca t. l. v gostilni Pravičij kjer bo sprejemal prijave reduciranih vojnih žrtv, ter dajal potrebna pojasnila.

☆ **Za vojne vdove.** Vse one vojno-invalidske vdove, katere so bile reducirane, se naj zgledajo v dnevih 21., 24., 28. februarja najkasneje pa do 4. marca pri tajniku invalidske organizacije v gostilni Pravičij na Vodah in to od 4 do 7 zvečer.

☆ **Razširjena obrt.** Zlatar G. Koren razširi svojo obrt tudi na vsa podrobna dela. Marsikdo ima to ali ono zlato ali srebrno stvar, ki je zlomljena ali drugače nerabna, pri njem se bo pa lahko napravila iz tega porabna stvar.

Hrastnik

Za nedeljsko predstavo »Miklove Zale« vlada vedno večje zanimanje kljub temu, da še do danes nismo mogli plakirati, ker se nismo dobili lepakov. Zato vabimo občinstvo tem potom, da se predstave, s katero bo gotovo zadovoljno, udeleži.

Laško

Kmetijsko gospodinski tečaj. V Rimskih toplicah se je otvoril kmetijsko-gospodinski tečaj, ki bo trajal deset tednov. Udeleženk je 20. Kakor se že sedaj vidi, vodijo ta tečaj strokovne roke in je pričakovati lepega uspeha.

Vrnil se je na svoje službeno mesto težko pričakovani živnozdravnik g. dr. Jerina, ki je svoje posle že prevzel. Stanuje tam kot prej, to je v hiši g. Osolina, v bivši »Bokrovi hiši«. Med uradnimi urami pa ga stranke dobe na okrajnem glavarstvu, soba št. 5.

Ljubljansko gledališče

DRAMA.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Sobota, 19. februarja ob 16: SKOPUH. Dijaška predstava pri znižanih cenah. Izven.
Nedelja, 20. januarja ob 15: PRI LEPI KRCMARICI. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.
Ponedeljek, 21. februarja: UGRABLJENE SABINKE Red A.
Torek, 22. februarja: Zaprt.

OPERA.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Sobota, 19. februarja: RIGOLETTO. Gostuje Sig-mund Zalewski. Izven.
Nedelja, 20. februarja ob 15: CAVALIERIA RU-STICANA-PAGLIACCI. Gostuje g. Zalewski. Ljudska predstava po znižanih cenah.
Ob pol 20: GROFICA MARICA. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.
Ponedeljek, 21. februarja: Zaprt.
Torek, 22. februarja: FIGAROVA SVATBA. Red B.

Mariborsko gledališče

Sobota, 19. februarja ob 20: BAJKA O VOLKU. Zadnjiokrat.
Nedelja, 20. februarja ob 15: REYCEK ANDREJ-CEK. Ljudska predstava. Kuponi.
Ob 20 CIGAN BARON. Kuponi.
Ponedeljek, 21. februarja: Zaprt.
Torek, 22. februarja ob 20: TOVARISHI. Abonma C. Kuponi.

Bajka o volku ni otroška predstava, kakor so mislili mnogi, pa si je radi tega niso šli ogledat. Da se omogoči obisk te izredno dobro uspele igre tudi onim, ki so jo zamudili, se vzprizori že enkrat, in to zadnjič v soboto 19. t. m.

Ljudski oder

v Ljubljani

Nedelja, 20. februarja: VELETURIST, veseloigra v 3 dejanjih. Začetek ob pol 8 zvečer.

Prosvetna zveza

Homec. Katol. prosvetno društvo priredi v nedeljo, 20. februarja, ob treh popoldne N. Gogolj: Zenitev, šaloigra v treh dejanjih. Konec ob šestih.

Vrhopolje pri Moravčah. Katol. prosvetno društvo vabi k gledališki predstavi: A. Medved: Stari in Mladi, ljudska igra v štirih dejanjih. Predstava se vrši v nedeljo, 20. t. m., ob 3. uri popoldne v Društvenem domu. Pred igro nastopi moški in mešani pevski zbor.

Gorje. Katol. bralno društvo priredi v nedeljo popoldne po večernicah predavanje o priganjanju kristjanov za časa vladanja Neronovega. Predavanje spremljajo skioptične slike.

Cerknica. Katol. prosvetno društvo vabi člane in prijatelje na zabavno predavanje o Ribenčanu Urbanu, kako se mu godi po svetu, kadar suho robo prodaja in o Martinu Krpanu. Predavanje spremljajo številne skioptične slike. Predavanje bo v nedeljo, 20. t. m., po večernicah v Društvenem domu.

Gospodarski tečaj v Dolu pri Hrastniku se nadaljuje v nedeljo, 20. t. m., ob 9. uri do 12. ure. Predavanje bo o mapi in zemljišnih knjig.

Gospodarski tečaj v Križevcih pri Ljutomeru, ki se je vršil 16. in 17. t. m., je izpadel prav dobro. Udeležilo se ga je nad 100. ljudi in fantov.

Sela pri Kamniku. V društvenem domu bo v nedeljo, 20. t. m., po večernicah versko predavanje s skioptičnimi slikami o Mali Tereziji.

Semič. V nedeljo, 20. t. m., ob ob 3. uri popoldne versko kulturno predavanje: Marijino življenje v slikah. Predavanje se vrši v Društvenem domu in bo opremljeno s številnimi skioptičnimi slikami.

Knjigovestni tečaj se vrši 6. marca v prostorih Prosvetne zveze. Uljudno vabimo knjižničarje, da se tečaja udeležijo. Tečaj se prične ob 9. uri do popoldne in traja do 5. ure popoldne. S seboj naj prinese vsakdo knjižico in močno šivanko. Oglase sprejema Prosvetna zveza, Ljubljana.

Šiška. V ponedeljek, 21. t. m., predava v društveni dvorani g. prof. Janko Mlakar o Tirolski. Predavanje pojasnjuje skioptične slike. Začetek ob pol osmih zvečer.

Orel

Raka pri Krškem. V nedeljo, 20. februarja, popoldne ob 3. uri uprizore fantje in dekleta Orlovskega društva na Raki zanimivo igro, polno komičnih prizorov, »Scapinove zvijače« s »Knajpovim kupletom«. Vse skupaj ne bo trajalo nad eno uro. Zato vabimo tudi okoličane!

Cromelska orlovska družina priredi v nedeljo, 20. t. m. IV. telovadno akademijo ob osmih zvečer v prostorih g. M. Skubica. Bogat spored bo nudil občinstvu mnogo zanimanja in veselja. Orel pa zopet pokaže zdel svojega dela in truda. Uljudno vabljeni vsi prijatelji orlovske mladine! Bog živiti! — Odbor.

Orlovski odsek Ruše priredi v nedeljo, dne 20. t. m., ob 15. uri v prostorih stare šole telovadno akademijo. Spored je zanimiv in pester. Na to prireditve, ki je prva te vrste v Rušah, uljudno vabimo vse prijatelje orlovske misli.

Krekova mladina

Zalog pri Ljubljani. Tukajšnja podružnica Krekove mladine Zalog-Sp. Kašeli uprizori v nedeljo, dne 20. februarja, ob 3. uri popoldne v dvorani g. Cirila Požarja v Zalogu viteško igro »Kapelica na goru« v petih dejanjih. Ker je igra zelo zanimiva, zato se slavno občinstvo opozarja, da te priložnosti ne zamudi. Opozarjamo tudi na predprodajo vstopnic, ki se vrši že v soboto pri tovarišu Pangršiču. Čisti dobiček je namenjen za nabavo knjig in ustanovitve knjižnice. K obilni udeležbi vabi odbor.

Knjige in revije

Dr. Jos. C. Oblak, Hoja na Maturino Spico. Grenko-sladki spomini. Str. 16. Cena 4 Din. V prid društvu prijateljev humanistične gimnazije. — Dr. Jos. C. Oblak, znani potopisec in »planinski« pisatelj, je objavil pravkar spis posebne vrste: »Hoja na Maturino Spico« kot ponatisk iz zadnje številke »Planinskega Vestnika«. Je to humorističen spis, ki ga preveva tisti dobrodušen, vedri humor. Dr. Oblak je bil že kot gimnazijec napisal črtico, v kateri slika »Odisejo« mladega študenta, ki mora po nevarnih potih prehoditi in preplezati osem let gimnazije, da dospe končno na zaželeni vrh, na Maturino Spico. Vse ta spis, kakor ga je bil napisal pred 30 leti, je v brošuri na novo objavljen. Kot prolog pa je pisec pridelal svojo »izpoved« o pomembnih vtiskih in doživljajih iz gimnazijskih »let nerodnih« ter v njej na dobro-srčno dovipen način označil svoje nekdajne profesorje, može, ki jih pozna malone vsa naša inteligenčna generacija iz zadnjih treh do štirih desetletij. Dolga vrsta jih je: dobrodušni razrednik Šorn, vzorni šolnik Virbnik, stroga realista Boršner in Wester, »zadovoljni Kranjec« Bartl in še drugi vzgojitelji, ki se jih dr. Oblak spominja v zabavno-resni obliki. — Kdor se hoče razvedriti ob teh »grenko-sladkih spominih«, naj ne zamudi, si kupiti to knjižico, tem bolj, ker je čisti dobiček namenjen »Društvu prijateljev humanistične gimnazije«, s čimer se hoče pisatelj na plemenit način oddolžiti svoji nekdajni gimnaziji. Brošura se dobi v knjigarnah ali pa se naroča naravnost pri pisatelju.

Naznanila

Godbeno društvo Vrhnika ima predpustne prireditve na pustno soboto, 26. februarja t. l., v »Jantarju«. Začetek ob 7. uri zvečer. Bogati spored s koncertom. Prijatelji godbe uljudno vabljeni. Pevsko društvo »Zora« na Ježici priredi danes ob 4. uri popoldne veliko zabavo v Stožicah pri »Urbančku« z zelo pestrim sporedom. Uljudno vabi odbor.

V Sori pri Medvodah bo na pustno nedeljo ob treh popoldne burka v treh dejanjih »Scapinove zvijače«. Pridite v obilnem številu.

26. febr. predpustna prireditve »Godbe Vrhnika«.

Člani organizacije javnih nameštencev, so-mišljenikov SLS, ki še niso poravnali članarine za l. 1926., se prosijo, da to store nemudoma potem dne 21. maja 1926 poslane položnice, ali osebo v društveni pisarni ali pa o priliki sej strokovne zveze javnih nameštencev, ki se vrše vsakih štiri-najst dni v kleti I. del. kons. društva, Kongresni trg 2, ob 20. zvečer; prihodnja seja bo v soboto, 26. t. m. One člane, ki ne bi poravnali članarine do 5. marca t. l., bi bili primorani črtati. Prosimo in pričakujemo, da se boste odzvali našemu pozivu, ker le v združenem delovanju si bomo izvojevali svoje pravice. — Odbor.

Seja Strokovne zveze javnih nameštencev v Ljubljani je radi nepričakovanih ovir preložena na prihodnjo soboto, dne 26. t. m. — Tajništvo.

Gospodarstvo

Zaboljšanje trgovinskih odnošajev med Čehoslovaško in Jugoslavijo.

(Ekspezo inž. Jana Černega na seji parlam. jugosl. českosl. ekonomske komisije.)

Na seji parlamentarne jugosl. českosl. ekonomske komisije, ki se je vršila dne 16. februarja v Pragi, je podal inž. Jan Černy obširen ekspezo o trgovinskih odnošajih med Čehoslovaško in Jugoslavijo.

Uvodoma se spominja inž. Černy znane resolucije, ki je bila sprejeta koncem preteklega leta ob priliki obiska českoslovaških parlamentarcev.

Trgovinski odnošaji med Čehoslovaško in Jugoslavijo se vedno bolj razvijajo, blagovni promet med obema državama stalno narašča. Tudi českoslovaški kapital se v vedno večji meri udeležuje v jugoslovanski produkciji. Razvoj trgovinskih odnošajev med obema državama pa je navzlic temu treba še nadalje pospeševati in podpirati.

Leta 1925. je Čehoslovaška uvozila iz Jugoslavije za 502.3 milij. č. K, leta 1926. pa za 584 milij. č. K. Uvoz iz Jugoslavije se je torej v preteklem letu dvignil za 16 odstot.

Glavni predmeti českoslovaškega uvoza iz Jugoslavije so bili v l. 1926. sledeči (milij. č. K): žito 352.6 (1925 296.9), živila 78.9 (69.1), sadje in zelenjava 33.1 (37.7), rudnine 23.6 (12.2), masla 14.4 (8.0), odpadki 12.4 (21.8), kemični proizvodi 11.4 (12.1), tobak 11.1 (6.6), železo in izdelki iz železa 10.1 (3.0), lan, konoplja, juta 8.2 (7.3), živilski proizvodi 9.1 (10.5), barve in materialji za strojenje 7.7 (7.5), les, premog 5.0 (3.7), hrana 1.5 (1.2), ostale živali 9.3 (2.2), kovine in navadni izdelki iz njih 0.7 (4.8), volna 0.5 (—), izdelki iz lesa 8.4 (—), pijače 0.7 (1.4), stroji 8.4 (—) itd.

Čehoslovaška pa je l. 1926. izvozila v Jugoslavijo za 963.2 milij. č. K napram 820.1 milij. č. K v l. 1925. Glavni predmeti českoslovaškega izvoza v Jugoslavijo pa so bili sledeči (v milij. č. K): bombaž in bombažno blago 290.0 (312.8), eksplozivne snovi 140.3 (—), volna, volneno blago in predivo 129.7 (138.9), železo in izdelki 114.0 (61.9), usnje in izdelki 41.7 (37.5), lan, konoplja, juta 33.3 (53.4), steklo in izdelki 31.9 (32.4), sti. ji in deli 28.9 (21.8), konfekcija 20.6 (28.1), izdelki iz kemičnega materiala 19.4 (20.0), papir in izdelki 11.6 (8.6), sadje in zelenjava 9.7 (12.4), les 6.7 in premog 9.3 (skupaj 18.7), svila in svileno blago 9.2 (6.7), kemikalije 7.6 (5.7), kovine in navadni izdelki iz kovine 5.8 (4.8), prevozna sredstva 4.8 (1.4), izdelki iz lesa 4.7 (5.8), kaučuk in izdelki 4.5 (3.5), barve 4.5 (4.5), smola 4.2 (2.7), muzikalni instrumenti 3.9 (1.4), sladkor 3.8 (0.8), žito in moko in pecivo 3.8 (14.0), voščeno platno 3.7 (3.6), izdelki iz kamna 3.8 (3.8), električni stroji 3.3 (2.8), hranila 1.5 (1.0), rudnine 1.5 (1.5), literarna in umetniška dela 1.1 (—), masti 0.9 (3.0) itd.

Naša trgovina z Čehoslovaško je bila v l. 1926. pasivna za 379.1 milij. č. K (v letu 1925. za 317.8 milij. č. K). Vzrok temu je dejstvo, da je Čehoslovaška prevzela od bivše Avstroogrske 80 odstot. vseh industrijskih podjetij, dalje je treba upoštevati velik reeksport našega blaga iz Avstrije in Ogrske v Čehoslovaško. Tako je n. pr. l. 1926. uvozila Čehoslovaška iz avstrijskih carine svobodnih skladišč (Zollfreilager) za 262 milij. č. K tranzitnega blaga. To blago pa je po večini jugoslovanskega izvora. Potrebno je torej, da se oprostimo od avstrijskega posredništva, za to pa je treba mnogo kapitala in organizatoričnega dela. Predvsem bi bilo treba bolje organizirati izvoz naših poljedelskih proizvodov v Čehoslovaško.

V tem pogledu je v zadnjem času zabeležiti gotov napredek: uvozile so se že večje množine koroze in pšenice neposredno iz Jugoslavije, vendar je ta neposredni promet glede koroze in pšenice z ozirom na kvantiteto s strani Jugoslavije izvožene, odnosno s strani Čehoslovaške uvožene koroze in pšenice še majhen. Velike važnosti je tudi

izvoz tobaka v Čehoslovaško; tudi glede tobaka je upati, da se bodo razmere izboljšale, kajti v preteklem letu je Čehoslovaška uvozila že precejšnje kvantitete jugosl. tobaka (in sicer 2.24 milij. kg napram 1.23 milij. kg v l. 1925. in 0.35 milij. kg v l. 1924.). V prvih povojnih letih je uvoz tobaka iz Jugoslavije zaostajal, ker so bile bolgarske, grške in turške privatne organizacije v trgovskih poslih spretnije in so poslovale hitreje kakor naš državni monopoli.

Uvoz sadja iz Jugoslavije se stalno dviga. Za večji uvoz gov. živine in konj pa zaenkrat ni izgledov. Kar se tiče svinj, bi bilo potrebno, da se obdrži boljša kvaliteta. Vino naj se uvaža v Čehoslovaško le če ni alkoholizirano.

Za razvoj poljedelstva v Jugoslaviji bi bila potrebna tudi večja vzajemnost glede oplemenjevanja žita, semen in glede povzdige živinoreje.

Govornik navaja dalje podatke o izvozu posameznih predmetov iz Čehoslovaške v Jugoslavijo. Za izvoz tekstilnega blaga, strojev, aparatov električnih naprav bi bilo treba več propagande, kajti udeležba Čehoslovaške pri uvozu teh predmetov ni toliko, kakršna bi morala biti.

Da se pospešijo trgovinski odnošaji med Jugoslavijo in Čehoslovaško, bi bilo potrebno tudi sodelovanje glede prometa in to predvsem na Donavi med Českosl. donavsko družbo in našo Rečno plovidbo odnosno Srbskim brogarskim društvom. Naša rečna mornarica ima ogromen plovni park (94 remorkerjev — 34.000 K. S., 894 šlepov in 37 osebnih parnikov), ki bi skupno z Českosl. donavsko družbo prevzel medsebojni promet na Donavi. To sodelovanje bi bilo potrebno posebno z ozirom na znani aranžma med avstrijskimi, ogrskimi in bavarskimi paroplovnimi družbami.

Lombardna posojila pri poštini hranilnici. Poština hranilnica daje še dalje posojila na obveznice 2% vojne škode in sicer dovoljuje taka posojila posameznikom in denarnim zavodom v neomejenih količinah, v kolikor ima v ta namen dovolj gotovine na razpolago. Na vsako obveznico vojne škode v nominalni vrednosti 1000 Din da poština hranilnica 250 Din lombardnega posojila. Ta posojila se sicer načeloma dovoljujejo samo za dobo 3 mesecev, vendar se lahko vsake tri mesece podaljšajo. Za vsako lombardno posojilo zaračuna poština hranilnica obresti po 7 odstot. in provizijo po 1/4 odstot. (obresti in provizija se plačujejo trimesečno v naprej), razen tega pa še kolkov na po. tar. post. 19. zakona o takсах. Razen na označene obveznice daje poština hranilnica lombardna posojila tudi na obveznice 7% drž. investicijskega posojila, vendar to le drž. uradnikom in vpojojemcem, vojnim invalidom ter duhovnikom. Na vsako obveznico 7% invest. posojila v nominalni vrednosti 100 Din se dobi posojilo 50 dinarjev. Ostali pogoji za posojila na te obveznice so isti kakor za lombardna posojila na obveznice vojne škode. Podrobnejše informacije o teh posojilih daje podružnica poštne hranilnice v Ljubljani.

Izgledi hmeljarstva za l. 1926. Iz pred kratkim objavljenega poročila srednjeevropskega hmeljarskega biroja je razvidno, da je danes od lanšoletne produkcije v rokah producentov le še 5640 centov hmelja. Zaloge hmelja, ki se še nahajajo v skladiščih trgovcev, se cenijo na 15—20.000 centov, tako da je od lanšoletne produkcije kvaliteta hmelja na razpolago le še 20—25.000 centov. Z ozirom na letni čas (do nove letne nasloči še šest mesecev) so te zaloge neobičajno nizke. Do nove letine bodo pivovarne potrebovale, z ozirom na izkušnje zadnjih let, kakih 30.000 centov. Ni torej izključeno, da bo pred novo letino primanjlovalo hmelja. Vsekakor pa bodo zaloge ob pr. četku nove sezone popolnoma izčrpane, zato je pr. četku, da bodo cene letošnjemu hmelju tudi pri dobi letini ugodne. Seveda bo bodoča hmeljska letina tudi odvisna od razvoja dosedaj neznanе bolezni peronospora, ki bo radi neobhodno potrebne škropljenja hmeljske rastline povzročila znatno povečanje produkcijskih stroškov.

Ustanovitve zavoda za kontrolo kreditov v Zagrebu. Te dni je bil v Zagrebu ustanovljen zavod za kontrolo bančnih kreditov, ki bo pod imenom »Kontrolna banka« v kratkem pričel poslovati. Kot ustanovitelj te banke fungirajo Hrvaško-slavonska hipotekarna banka, Hrvaška eskomptna banka in Srbska banka. Naloga te nove banke, ki bo prevzela posle »Hrvaške banke za promet z nepremičninami«, bo edino ta, da kontrolira kreditno zmoglost bančnih komitentov gor omenjenih bank, ki bodo v bodoče le na podlagi kontrole s strani tega zavoda dovolile kredite trgovskim in industrijskim podjetjem.

Ugodno stanje nemških državnih financ V Nemčiji so dohodki državnih financ v januarju dosegli rekordno višino 763.5 mil. mark (10.3 milijard Dn). Računa se, da bo tekoče finančno leto končalo z suficitom od približno 600 mil. mark.

Znižanje obrestne mere v Avstriji Dunajske banke so sklenile znižati obrestno mero na vlogo na 4% za vloge brez odpovednega roka, oziroma na 4%—5% za vloge z 1—3 mesečnim odrovnim rokom. Likvidnost na denarnem tržišču še vedno narašča. Privatna eskomptna obrestna mera je padla na 4% in je torej že 1% nižja kakor eskomptna obrestna mera avstr. Narodne banke, ki je bila tekom januarja in februarja že dvakrat znižana in znaša danes 6%. Menični portfeuille pri avstrijski Narodni banki rapidno pada. V prvi polovici februarja je dosegel dosedaj najnižje stanje 48 mil. šilingov in predstavlja sedaj le še 5% celokupnega obkora bankovcev in žiroterjatjev.

Borza

Dne 18. februarja.

DENAR

Zagreb. Berlin 13.4895—13.5195 (13.495 do 13.525), Italija 246.01—248.01 (245.33—247.33), London 275.976—276.776 (275.975—276.775), New York 56.75—56.95 (56.75—56.95), Prava 168.30—169.10 (168.30—169.10), Dunaj 8.01—8.04 (8.01—8.04), Curih 10.94—10.97 (10.94—10.97), Pariz 223—225. (Curih, Belgrad 9.13 bl. (9.13 bl.), Budimpešta 90.85 (90.85), Italija 22.55 den. (22.44 den.), London 25.22 den. (25.223), New York 520 bl. (520 bl.), Pariz 20.39 (20.385), Praga 15.40 (15.40), Dunaj 73.25 (73.25), Bruseli 72.31 (72.30).

Dunaj. Devize: Belgrad 12.45, Kodani 168.96, Milan 30.71, New York 708.20, Varšava 78.82. — Valute: dolarji 706, angleški funt 34.36, lira 30.64, dinar 12.44, čehoslovaška kruna 20.935.

Praga. Devize: Lira 146.175, Zagreb 59.19, Pariz 132.05, London 163.20, New York 33.61.

VREDNOSTNI PAPIRI

Ljubljana 7 odstot. invest. posoj. 86 den., vojna odškodnina 335 bl., zas. avni listi 20—22, kom. zadolžnice 20—22, Celjska 195—198, zaklj. 197, Ljublj. kreditna 150 den., Merkantilna 90—100, Prastrediona 920 den., Kred. zavod 170—180, Strojne 85 den., Trbovlje 420 bl., Vevče 120 den., Split 720 den., Savbna 55—65, Šešir 104 den. — Blago: Tendence za les živahniješa, za deželne pridelke čvrsta, Zaključki: les 5 vagonov.

Zagreb. 7 odstot. invest. pos. 86—86.50, vojna odškodnina 332—335, Hrv. esk. 104.5, Hipobanka 64.50—65, Jugobanka 103—104, Prastrediona 927 do 933, Ljublj. kreditna 150—153, Šešerana 488—505, Slavonija 33—34, Trbovlje 385—395, Vevče 130 do 150.

Dunaj. Don.-savska-jadr. 89.80, Alpine 49.30, Kranjska industrijska 53.25, Trbovlje 52.1470, Leykam 13.20, Jugobanka 28, Hip. banka 29.10, Avstrijske tvornice za dušik 44.50, Mundus 143.

Sporti

SK Ilirije nogometna sekcija. — Trening za l. moštvo in rezervno se vrši danes, v soboto ob 16. uri ter jutri, v nedeljo ob 14. uri na igrišču. Pridite točno! — Načelnik.

Poziv vsem sportnikom. V Ljubljani se bo predvajal v prihodnjih dneh, od 19. t. m. dalje najlepši smuški film Sveta gora. Film je izdelala v lanski zimi nemška filmska družba UFA ter je pisala takrat filmska in sportska kritika, da predstavlja ta film višek vsega, kar se je dosedaj pokazalo na platnu v smuškem sportu in zimski turistiki. Hanns Schneider, ki je sodeloval pri tehničnem delu in krmari tudi sam v filmu, je izbral najlepše pokrajine, v katerih se je moglo pokazati zimski sport in zimsko turistiko v vsej svoji krasi. Film daleko prekaša slovit film Bela smučarja na sceno v filmu, kjer se predvajajo smuški skoki s Zeilupe. Ker je od poseta takih filmov odvisno prizadevanje zveze, da dobimo polagoma tudi ostale smuške filme, vas pozivamo, da si ogledate ta film in opozorite svoje znanee nanj. — Jugoslovanska zimsko-sportsna zveza.

KAPITAN NEKDAJ IN SEDAJ.

V letih, ko so bila imena manager, trener in sekcijski načelnik v našem nogometu še neznan, je bil za formo mošta itd. odgovoren večinoma en sam mož, kapitan. Vse časti in vsa bremena trenerja in sekcijkega načelnika je nosil on sam, v nekem oziru tudi časti in bremena managerja; tako je bil on najvišjevoljni mož kluba in se je povzpel večkrat tudi do diktatorja, če ni našel pri drugih članih odbora dosti razumevanja. In kaj je danes kapitan? Oseba brez pomena. Samo enkrat ga vidimo v njegovi vodilni vlogi, tedaj, ko kliče sodnik k izmenjavi prostora. Šele takrat izvedemo, kdo je kapitan; v prejšnjih časih pa niso v klubu nič drugače tako natančno vedeli, kakor da ima tega in onega kapitana. Umiljivo je, da kapitan ni danes to, kar je bil prej. Saj so mu vzeli časom tudi del odgovornosti, ki jo je prej nosil. V prejšnjih letih je bil kapitan zmeraj eden najboljših izkušenih igralcev; nato so se razmere spremenile, v vodstvo kluba so vstopali nekdanji igralci, in ti so se večkrat na sport bolje razumeli kot kapitan sam. Tako je šlo naprej, oziroma za kapitana nazaj, in sedaj ne pomeni nič.

TEŽKOATLETSKI REKORDI.

Mednarodna težko-atletska zveza je izdala seznam vseh amaterskih rekordov zaključen s 1. februarjem t. l., torej čisto nov. Absolutni rekord vseh kategorij v potegu z desnico ima Rigoulet s 101 kg, z levico Caoutte 90 kg; sunek z desnice Hünenberger 113.5 kg, z levico G. Güler 101 kg (takrat je bil še amater); obojeročni poteg Rigoulet 126.5 kg; obojeročni sunek Rigoulet 161.5 kg; obojeročno težno Caoutte 137.5 kg. Zadnji rekord se nam zdi najlepši. Profesionalni rekord so deloma izlatno boljše, na primer Rigoulet obojeročni sunek 171 kg.

AVTOMOBILNE RAZSTAVE.

Dvestosestdeseto narodno avtomobilno razstavo so otvorili v New Yorku. Mnogi in zemski razstavljalci in zastopniki so osebno vpisovali vsa navedena; samo prvi dan jih je bilo za 3.700.000 dolarjev. Glavna skupina razstave je štela 44 fabrikacijskih znamk za osebne avtomobile, 20 za tovorne itd. Vseh razstavljenih avtomobilov je bilo tristo. V tehničnem oziru ni nobene temeljne spremembe. Chevrolet je razstavil lep in cenjen osebni avto Premakljivi žarometi so bili vstavljeni pri mnogih dražjih vozovih, glavni barvi sta modra in zelena. Zaprti voz se zmeraj bolj in bolj nareča, odprti vozovi bodo izginili. Dnevni obisk razstave je pokazal 25.000 obiskovalcev, znamenje, kakšno pozornost je razstava zbudila. Lani so v Ameriki prodali 4.500.000 voz, doslej največ. Letos pravijo, da bodo še več prodali, ker je zlasti za eksport dobro poskrbljeno.

V Budimpešti bodo priredili 7. mednarodno avtomobilno razstavo. Posebno privlačnost bo imela zgodovinska razstava, ki bo razpolagala z velenimim domačim in inozemskim materialom. Od inozemskih tvrdk bosta poslala Benz in Daimler najbrž svoje prve avtomobile. Domači razstavniki, so že začeli nabirati stare vozove, tudi industrijske, in bo razstavljen tudi ameriški avtomobil iz leta 1900., z ležečimi cilindri. Ta avto nam priča, da je bila evropska avtomobilna industrija v onih letih daleč pred ameriško Ogrski avtoklub se je obrnil na vse občinstvo, naj vpiše kolikor moge več veliko starih zanimivih vozov. Trgovski minister je dal razstavnemu vodstvu na razpolago več tisoč legitimacij za polovično vožnjo za obiskovalce razstave, tudi na železnici Donava-Sava-Adria (prejšnji Južni železnici); prav tako Donavska parobrodna družba itd. Razstavljenim vozovom jamčijo ogrske železnice in ladje prost transport nazaj na dom.

TUBERKULOZA KOD DECE.

Poznači beogradski dečji lekar DR. G. BOGIĆ piše:

»Naišao sam slučajno na emulziju i pastu »VEDOMIN« a upotrebio sam i upotrebljavam te preparate i u svojoj privatnoj praksi, te i »Dečjem Obdanistu« in u »Dečjoj Stanici« u Beogradu i mogu na svoje zadovoljstvo tvrditi, da su ti preparati učinili mojim bolesnicima vrlo korisne usluge...«

... Rezimirajući, mogu da izrečem o ovom preparatu najpovoljniji sud in da ga mogu toplo preporučiti kolegama, naročito kot slabunjava dece i odraslih, kod rekonvalescenta, kod inicialnih slučajeva tuberkuloze, kao pouzdanu sredstvo, koje će pored ostalih terapijskih mera, znatno doprineti da se proces ozdravljenja odnosno oporavljenja ubrza.

Smešnice

Klobase. »Nehaj že enkrat s tvojim velikim živžanjem!« zakliče mesar nekemu dečku, ki je stal pred njegovim razstavnim oknom, »zakaj vedno živžgaš, tepec.« — »Svoje ga psa sem izgubil!« — »Ali misliš, da sem ti ga morda jaz vzel?« — »Tega ravno ne vem. Toda, kadar zaživžgam, se zazibljejo klobase v oknu!«

Požrtvovalna soproga. Neka soproga je svojega moža med njegovo boleznijo negovala z največjo skrbnostjo. Ko je mož ozdravel, se ji je zahvaljeval in jo vprašal, odkod je vzela toliko požrtvovalnost. Zena mu pa z vso globokostjo svoje duše odgovori: »Ljubi Bog, kdo bi pač dandanes poročil 40 letno vdovo s petimi otroci!«

Zamišljenost. Zena vseučiliškega profesorja je porodila dečka. Služkinja prihiiti javiti soprogu v njegov kabinet: »Gospod profesor, gospod profesor, deček je...« — Profesor (zatopljen v svoje knjige): »Kaj pa hoče?«

Zna si pomagat. Soproga: »Lepo gospodarstvo. Samo dva para nogavic imam, pa še ta dva sta raztrgana.« — Soproga: »Obuj na vsako nogo po dvojce nogavic. Luknje so na različnih mestih.«

Naše služkinje. Gospodinja: »Zakaj ste zapustili Vašega poslednjega poslodajalca?« — Služkinja: »Oprostite, da Vam ostanem odgovor dolžna. Jaz Vas še tudi nisem vprašala, zakaj vas je moja prednica zapustila.«

V hotelu. »Kako ste spali, gospod?« — »Kakor na šahovski deski.« — »Kako to?« — »Vso noč so me vznemirjali tekači in konji.«

Izpred sodišča

Nerodna fantovska kupčija za nevesto. — Smrdljivi ognji na cesti. Stara navada je pri nas, da mora vsak ženin, ki se oženi v drugi vasi in odpelje nevesto na novi dom, dati domačim fantom premoženju in nevestini doli primerno odkupnino za nevesto. Pri teh pogajanjih pa nastanejo prav pogosto hudi prepri in večkrat pride še celo do pretepa ali kakke druge nerodnosti, posebno če zahtevajo fantje le preveč za odkupnino. Nekaj sličnega se je pripetilo tudi ženinu Ivanu D. iz ljubljanske okolice, ki se je poročil koncem meseca januarja letos. Ko je prišel namreč ženin k svojem tati, posestniku Andreju Jenku v Goricanah po bali, sta prišla v hišo kot zastopnika domačih fantov Andrej in France Sušnik, v vežo pa je smuknil tudi radovedna še siva starica, nihova mati Marija Sušnikova. Fanta sta zahtevala za odkupnino neveste kar — 1000 dinarjev! Ženin se zdelo to le malo preveč in ponudil je fantom 400—500 Din odkupnine. S tem pa fantje niso bili zadovoljni in vnel se je končno oster prepir. V tem prepiru so končno fantje zagrozili ženinu: »Če ne daste toliko, kolikor zahtevamo, vam bomo tako zakurili, da vam bo vsem smrdelo.« Kljub tej grožnji pa ženina pretrpni zahtevi fantov ni hotel ugoditi, ponudil pa jim je 500 Din katerih pa objestni fantje tudi niso hoteli vzeti, češ, da je nevesta Zbivčeva Johana več vredna. Ko pa je ženin le vztrajal pri svojem ponudku, se je oglasila še stara žena hišnikova, da Johana niti ni vredna, kaj še 1000 Din! Fantje so svoje pretrpne res izpolnili. Ko so namreč peljali balš skozi Gorice, je zakuril glasom obtožnice France Sušnik na sredi ceste zunaj vasi smrdljiv ogenj, katerega je nametali stare cunje in cupe raztrgane škarje in s petrolejem polito slamo. Ko je prišlo slučajno mimo delavce v tovarni Goricane, Vence Babn k. ga je vprašal, zakaj kuriti ta smrdljiv ogenj? Fant mu je odgovoril: »Zato ker Zbivčeva Johana ni bila nikoli nič vredna.« Seveda je fant dobil vedel, odkod in zakaj ta jeza. Nasmehnil se je in odšel dalje svojo pot. Kakih 150 korakov od tega ognja pa je zopet naletel na staro Marijo Sušnikovo, ki je tudi kurila tak smrdljiv ogenj. Neumno se mu je zdelo in rekel je starici: »Sramota je za vas, da kot stara žena in mati fantov še potuhno dajete!« Zena pa se je objestno odrezala: »E kaj sai tudi tebe ni družega kot Zbivčeva baharija!« Balis pa so kljub tem smrdljivim ognjem trečno prenebali na ženinov dom, kjer sledila vesela in živahna svatba. — Kurjači smrdljiv h ognev pa so se zagovarjali večeraj pred sodiščem. Tajili so kolikor so mogli, toda dobili bi do vsi svojo kazen, vendar hoče v to svrhu sodnik še točneje ugotoviti, kaj in koliko je kdo zkrivil. Opravi pa bodo imeli ti nerodni tu še z okrajnim glavarstvom, ki je strogo prenovilo take zahteve in smelo fantje po stari navadi in domačem običaju vzeti le toliko, kolikor je ženin pristojno da za njaco.

Pa bi bil sel spat! »Jaz sem starejši fant kot ti in več pravice imam na vasi. Ta mladi me majo nam starejšim umetniki, to je stara fantovska navada in naša pravica. Kar si jekal, to našel.« Tako se je odrezal pred senatom vaš fant Lojze iz ljubljanske okolice, ki je znan le nasilen človek in je bil že trikrat radi tepe kaznovan. Obtožen je bil namreč, da je v noč na 16. jan. napadel na vasi tovarša Janeza in podil iz vasi domov. Pri tem pa je prišlo do pretepa, v katerem je potočnil Lojze svoj krivce zadal tovaršu več ran po rokah in na glavi. sreči pa rane niso bile težke. Imel je fant v toliko korajže tudi pred sodniki, da je pošto povedal cel dogodek, radi česar je dobil samo teden zopora. Pa tudi Janez je odnesel 24 ker je udaril nazaj, mesto bi se pravčasno mirno umaknil.

Radio

Opisati nam je danes, kakšni naj bodo sestavni deli radio-aparata, ki tvorijo njegov sonanten del, to je tuljava ali svetlek in pa kondenzator, da bodo odgovarjali principu low-loss. Zato nam je že iz dosedanjih sestavkov, da prstaviata ta dva dela takozvani nihalni krog, ki stoji iz kapacitetne kondenzatorja in indukcije ljava, kar povzroča lastno frekvenco. Ako se ta sonantna frekvenca točno sklada s frekvenco ki antene oddajne postaje, tedaj dobimo prejem. I pa je kapacitetna kondenzatorja premenljiva, izvajamo lahko različne lastne frekvence, oziroma lahko prejemamo različne oddajne postaje. I hočemo vnaprej določiti, katero dolžino oddaj valov bomo prejemali, nam je poznati višino kondenzatorjeve kapacitete in samoindukcije tuljave. Zato nam služi znana Thomsonova formula: $L \times C = \frac{1}{f^2}$ kjer je L indukcija tuljave v henih, C kapaciteta kondenzatorja v faradih, f frekvenca v hercih.

F. WERTHEIM & COMP.

KASSEN- UND AUFZUGSFABRIK AKT. ENG. SELLSCHAFT
WIEN, IV/2., MOMMSENGASSE No. 6

DOBAVLJA:

BLAGAJNE jeklene oklopne za vzidavanje varnostne ključavnice domače hranilnice

DVIGALA za osebe, tovore, jedila in akte dvigala za bolnike paternoster dvigala za opeko preizkuševanje in popravila dvigal

Za dvigala:

Glavno zastopstvo za Slovenijo in Hrvaško Direktor Ing. R. Roesser, Ljubljana, Gledališka ulica 4/III.

Za stalno montažo in revizije Nadmonter Vilim Trager, Zagreb, Gunduličeva 23.

Generarno zastopstvo za Bosno Montania, Tehnično komercijalno Poduzeće, Sarajevo, Kralja Petra ulica 9

RADIO potrebščine

FRANC BAR, Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5 Telef. 407

lahko izračunati. Ako imamo tuljavo cilindrične oblike se dobi $L = z^2 \times p \text{ mm}$; z = število zavojev tuljave, p = premer tuljave. Samoindukcijska tuljave z 60 zavoji, navitimi na valj s premerom 80 mm znaša $60^2 \times 80 = 288000 \text{ cm}$. Če je ta tuljava vključena s kondenzatorjem $C = 500 \text{ cm}$, potem znaša valovna dolžina tega nihalnega kroga $V \text{ cm} = 2 \times 3.14 \text{ krat kvadrat. koren. } (288000 \times 500) = 6.28 \text{ krat kvadratni koren. } (144000000) = 6.28 \times 12000 = 75360 \text{ cm}$ ali 753 cm. Obstoj tudi formula za točno izračunavanje kondenzatorjeve kapacitete, pa je praktično neuporabna. — Toliko le v ponovitev, a danes nam je predvsem opisati, kako naj bo zvit tuljavi in kako izdelan kondenzator, da bo povzročal čim manjši upor električni energiji, čim manj izgub in tudi čim manjšo zamolknost prejetih glasov. Selektivnost aparata (to je, da ne slišimo več postaj, ki imajo skoro enako dolžino vala obenem) in pa čistost prejema je v zelo veliki meri odvisna od teh dveh sestavnih delov. Tuljave je zvita iz bakrene žice, ki je izolirana. Način zavijanja pa je več: znane so posebno satne tuljave, ki pa se jih uporablja čimdalje manj, obod košare. Drugi zopet zvijajo tuljave ob klinih, zabitih v krogu na ploščato desko, izgledajo kakor obod košare. Drugi zopet zvijajo tuljave ob klinih, ki so zabiti v vencu krog valjarja, so kakor dno košare. Največ amaterev pa jih navija na cilindru, ki je narejen iz kake izolirne mase (trdi gumi, steklo). Nekateri jih puste kar na podlagi, drugi pa jih anamejo iz podlage, ko jih prej namažejo s kolodijevim lakom, ali pa na kak drug način napravijo trdne. Glavno je pri tuljavah, da imajo čim manjšo lastno kapaciteto in čim manj upora. Najmanjšo lastno kapaciteto imajo pač le cilindrične tuljave z enojnim navojem, ki so izolirane dvakrat z bombažem. Svilena izolacija je slabša. Neprikladna je pri teh tuljavah njih obsežnost. Držati pa se je nam tudi v tem oziru pravila, da naj ne bo premer tuljave manjši, kot njena dolžost. Ako naredimo svetleč z 100 zavoji iz žice 0.8 mm debele, katere premer znaša z izolacijo ravno 1 mm, potem dobimo tuljavo dolgo 100 mm. V tem slučaju mora znašati tudi njen premer 10 cm, a njena samoindukcijska bo $L = 100^2 \times 100 = 1 \text{ milijon cm}$. Tudi je važno, da ne jemljemo pretanke žice. Nikakor naj ne bo tanjša od 0.5 mm, izvzemši pri tuljavah za zelo dolge valove. Standard tuljave, ki so v vsakem oziru low-loss so navite iz neizolirane, 2 mm debele in posrebrene žice. Imajo le na par mestih šibko oporo in razstojščna iz stekla, da se žični ovojji ne dotikajo drug drugega. Take brezhibne tuljave se uporabljajo pri prejemanju prav kratkih valov, kjer pride vsak upor in vsaka lastna kapaciteta tuljave močno v poštev. More pa se jih tudi kupiti za valovne dolžine do 600 m (Baltic), a stanejo krog 300 Din, kar je pač malo preveč.

Vrtlinski kondenzatorji amatere navadno ne dela sam, a je pri nakupu vendar pogosto v zadregi, ker mu trgovci postavijo pod nos toliko različnih tipov, sistemov in oblik, da ni čudno, če

nevešči začetnik izbere takega, ki pač prija njegovemu okusu in očem, pa sicer ni prvovrsten, ne v električnem, ne v mehaničnem pogledu. Ravno pri tem predmetu so fabrikanti šli prav posebno na roko onim amaterev, ki grade radio-aparate v prvi vrsti za oči, a ne za ušesa. — Po obliki imamo tri vrste vrtlinskih kondenzatorjev: prvotni, pa že redki, sicer pa včasih prvovrstni so bili oni s polkrožnimi ploščami v rotorju. Pri teh se premična kapaciteta postopoma in proporcionalno, nikakor pa ne valovna dolžina, ker je ta komponenta iz kvadratnega korena iz C , kot smo navedli zgoraj. Pri teh kondenzatorjih so postajale s krajšimi valovi v začetku kondenzatorja kar na kupu, do čim so proti koncu one z daljšimi valovi daleč na razen. Uporabljali se jih navadno ne več v resnanem delu, pač pa še prav dobro služijo kot reakcijski kondenzatorji. — Drugi so takozvani »Square law« kondenzatorji, katerih rotorne plošče so malo podolgovate in imajo obliko obisti. Na teh so razdeljene oddajne postaje proporcionalno po dolžini oddajnih valov. Še novejši so pa oni ki imajo rotorne plošče v eno stran močno poegnjene t. zv. straight line-frequency-kondenzatorji; pri teh so postajale razmeroma precej, enakomerno razdeljene na skali kondenzatorja. Kakšnega si bom nabavil začetnik, ki si bom sam sestavil aparat? Prav gotovo zadnjega. Nikar naj pa ta nasvet ne premoti amaterja, ki dobro sliši z drugimi vrstami kondenzatorjev, da bi te odstranili in si kupil nove S. L. F. Pred vsem priporočam, te zadnje zato, ker so navadno tudi v drugih ozirih izdelani pravilneje in skrbneje. Kakšna naj bo njih zunanost? Obod naj bo čim skromnejše odmerjen, čim manj navlake, tem boljše. Da so lažji, jih delajo iz aluminia, vendar so oni iz medu električnem pogledu boljši. Rotor naj bo zvezn s pritrdilnim vijakom potom spiralnega peresa ali žične vrvice. Tudi naj bo v rotorjevem tečaju vijak, da se ga v slučaju obrabe privije, da ne pada rotor kar sam v stator. Statorjeve plošče naj bodo čim bolj razmaknjene. Ne le, da je pri ploščah, ki so precej narazen kratak stik skoraj nemogoč, tudi v drugem oziru so radi tega boljši. Vijak, za zvezo s statorjem naj bo na obeh koncih kondenzatorja, da so zveze z mrežico čim krajše. Ako se medene ploščice vrh tega še posrebrene, in če ima kondenzator vse zgoraj našete konstruktivne prednosti, potem je prvovrsten in ga lahko z mirno vestjo drago plačate, ker ga poceni žal ne boš dobil.

Kot rečeno, je prejem s takimi prvovrstnimi deli mnogo čistejši, aparat je mnogo občutljivejši, — seveda je prednogi brezhibna antena. Posebno pa se s tem povzdigne selektivnost, ki se more tirati tako daleč, da je že v škodo kvalitete prejema. Saj se oni, ki imajo prejemni aparat Neutrodyne pogosto pritožujejo, da slabo prejemajo visoke valove, kar izhaja ravno radi ekstremne selektivnosti dobrega Neutrodyne. No, mi se tega le nikar ne bojimo in skrbimo, da bo imel naš aparat čim idealnejše tuljave in čim popolnejše kondenzatorje.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani dne 18. februarja 1927.

Višina barometra 308.8 m

Opazovanja	Barometer	Temperatura	Rel. vlaga	Veter. in brzina	Obilnost	Vrsta padavin	Najvišja temp.	Najnižja temp.
Ljubljana (dvorec)	7 759.3	-2.0	87	NNE 1.5	8	megleno	4.4	-2.5
	8 759.8	-2.4	88	NE 1.5	9			
	14 760.2	4.2	73	NW 0.5	10			
	21 763.5	0.0	69	SW 5	10			
Maribor	759.8	-1.0	92	SW 5	10		10	-3
Zagreb							10	
Belgrad	8 758.4	1.0	96	mirno	10	sneg	3.0	5 0
Sarajevo	760.4	-1.0	87	mirno	9		0.5	3 -4
Skopje	759.5	1.0	92	mirno	10			6 -5
Dubrovnik	760.0	7.0	81	SW 1.5	7		8	6
Split	759.8	6.0	95	ESE 0.5	10	m. zmerno	10	5
Praga	762.4	-2.0	—	NW 1.5	10		7	-2

Najvišje temperature veljajo za prejšnji dan, razven ljubljanske.

Barometer je reduciran na morsk gladino. — Visoki zračni tlak (barometer nad 765 mm) prinaša navadno lepo, nizki (pod 755 mm) pa padavinsko vreme. Barometer v mejah od 755 do 765 mm naznanja v glavnem spremenljivo vreme.

Dunajsko vremensko poročilo za 19 t. m.: spremenljivo, v južnih delih še lepo, temperatura bo še padla.

Povpr. barom. višji ko včeraj za 0.1 mm.

Str. H. Rider Haggard:

Hči cesarja Montezume.

Zgodovinska povest.

Iz angleščine prevle Jos. Poljanec

Ko sem odprl oči, je stalo sonce že visoko na nebu; Otomi je bila vstala z dnevom in ta čas ni bila držala svojih rok križem. Predvsem se ji je posrečilo dobiti primernega živeža in druge obleke, ki je bolj pristojala najinemu dostojanstvu kakor čunje, ki sva jih imela na sebi. Zbrala je tudi nekoliko veljakov, ki so ji bili dobri, zvesti in vdani v njeno nesrečo; te može je razposlala po mestu in razglasila, da želi opoldne s stopnic palače nagovoriti ljudstvo. Otomi se je dobro zavedala, da je lažje ganiti ljudstvo kakor hladne stare svetovalce.

»Ali te bodo prišli poslušati?« sem jo vprašal. »Ne boj se,« je odgovorila. »Privabila jih bo želja, da bi videli naju, ki sva preživela obleganje, in izvedeli resnico o tem, kar se je zgodilo. Vrh tega jih bo nekaj prišlo, ki se bodo hoteli maščevati nad nama.«

Otomi je imela prav; ko se je dopoldan nagibal proti poldnevu, sem videl, kako so se prebivalci mesta smrek zbirali na tisoče, tako da jih je bilo vse črno na prostoru med stopnicami palače in pročeljem piramide. Otomi si je počesala kodraste lase, vpletla vanje cvetlice, se ogrnila z blestečim plaščem iz perja, ki ji je padel po belem oblačilu, si obesila na prsa tisto prekrasno ovratnico, katero mi je bil dal Guatemok v zakladnici, in se opasala z zlatim pasom. V roko je vzela majhno žezlo iz ebenovine, pozlačeno, ki se je z drugim nakitom in znaki dostojanstva na-

hajalo v palači. V kljub temu, da je bila utrujena od pota in trpljenja, in je tuga nekoliko omračila njeno lepoto, je bila v tej opravi videti vprav kraljevska. Nato me je dala položiti na mojo preprosto nosilnico, in ko je prišla dvajseta ura, je velela vojakom, ki so me bili nesli čez gore, da me nesejo poleg nje. Tako sva stopila iz prostrane veže palače in se postavila na ploščadi vrh stopnic. Ko sva se prikazala, se je vzdignilo iz tisočih grl silno vpitje in grozno tuljenje, podobno tulenju divjih zveri, kadar gredo na plen. Vpitje je postajalo vedno hujše, tako da je lahko navdalo z grozo tudi najpogumnejše srce; polagoma sem razbral, kaj je pomenilo.

»Ubijte jih!« se je glasilo vpitje. »Izročite lažnjiveca Tjulom.« Otomi je stopila na rob ploščadi, vzdignila ebenovinsko žezlo in mirno obstala; sonce ji je sijalo na dražestni obraz in krasno postavlo. Toda množica je še bolj vpila in grozila; hrup je nastajal vedno večji. Enkrat so planili proti njej, kakor da bi jo hoteli raztrgati na kosce, toda pri zadnji stopnici so se umaknili kakor se val umakne od skale; in enkrat je priletela sulica, ki je med njenim vratom in ramo odletela naprej.

Vojaki, ki so me nosili, so bili prepričani, da naju čaka gotova smrt; ker je niso hoteli biti deležni, so postavili mojo nosilnico na tla in se izmuznili v palačo. Toda Otomi se ves čas ni ganila, niti ko je sulica švignila mimo nje. Dostojanstveno, prezirljivo je stala pred njimi, pravceta kraljica med ženskami, in polagoma je njena veličastna postava in silni pogum toliko učinkoval na množico, da je utihnila. Ko je naposled nastal mir, je izpregovorila z različnim glasom, katerega je bilo daleč slišati.

»Ali sem med mojim otomijskim ljudstvom,« je

vprašala pikro, »ali sem se izgubila in morebiti zašla med kak divji tlaskalanski rod? Poslušajte me, otomijsko ljudstvo. Imam samo en glas in nikdo se ne more prerekati s celo množico naenkrat. Zberite si govornika, ki bo govoril za vas in obrazložil vaše srčne želje.«

Nato se je hrušč iznova pričel; nekateri so klicali eno ime, drugi drugo; naposled pa je stopil iz množice nek duhoven in plemenitaš po imenu Mahtla, ki je bil najbolj zagovarjal zvezo s Španci in nasprotoval, da bi poslali pri obleganju Tenoktitlana svojo vojsko na pomoč Guatemoku. Možak ni bil sam; z njim so stopili naprej štirje glavarji, v katerih sem po opravi spoznal Tlaskalance in Kortezove poslane. Tedaj mi je upadlo srce, kajti ni bilo težko uganiti, po kaj so bili prišli.

»Govori, Mahtla,« je rekla Otomi, »slišati moram, na kaj mi je odgovoriti; tebe pa, ljudstvo Otomi, prosim, bodi tiho, da boste lahko sodili, ko bo konec tega govorjenja.«

Med množico je zavladala popolna tišina; ljudje so se stiskali kakor ovce v staji in napejnali ušesa, da bi čuli Mahtlijeve besede.

»Moj govor do tebe, knežinja, in do Tjula, tvojega pregnanega soproga, bo kratak in oster,« je začel surovo. »Nedolgo je tega, ko sta prišla semkak iskat vojsko, ki bi šla na pomoč azteškemu cesarju Kuitlahui v njegovi borbi zoper Tjule, sinxove Kuecalkotla. Dali smo vama tisto vojsko proti želji in volji mnogih izmed nas; pridobila si s svojimi medenimi besedami zbor na svojo stran in mi, ki smo priporočali previdnost in celo zvezo z belimi možmi, otroci našega boga, smo bili preglasovani. Odsli si odtod in s teboj je šlo v Tenoktitlan dvajset tisoč vojakov, cvet našega ljudstva. Kje so sedaj ti vojniki? Jaz ti hočem povedati.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrsta 1-50 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglaš 3 ali 5 Din. Oglaš nad deset vrstic se računa po višji. Za odgovor znamke. Na vprašanja brez znamke ne odgovorjamo!

Službe iščejo

PLETILJA

s strojem 8.60, sprejme delo na dom. - Naslov v upravi »Slovenca« pod: »Gorenjka« št. 1079.

KOT UČENKA

v trgovino išče mesta absolutenka 3 mešč. razr. stara 17 let, najraje v Ljubljani ali na Gorenji. Cenj. ponudbe na upravo lista pod: »Učenka« 1110

DUHOVNIK v pok.

dela zmožen, išče mesta v pomožnem dušnem pastirstvu ali kaj podobnega. - Ponudbe upravi pod: »Penzionist 1137«.

BLAGAJNIČARKO

z večletno prakso, znanjem nemškega jezika v govoru in pisavi, zmožna vseh pisarniških del ter pripravna za postrežbo strank — želi premeniti mesto. Nastop s 1. apr. ali pozneje. Nastop išče v Ljubljani ali okolici Ljubljane. - Ponudbe na upravo lista pod šifro: »Pridna in točna« 1177.

OROŽNIK

z večletno službo, vsestransko dobro izobraž., išče radi izstopa službo kot sluga, paznik, nočni čuvaj, vratar, hišnik, ali kot potnik in razpečevalec drž. vredn. papirjev pri kaki banki, kot potnik pri kaki tvrdki ali slično. Nastopi lahko že julija t. l. Naslov pove uprava lista pod šifro: »Zanesljiv« št. 1152.

Ženitbe

Premožen gostilničar

30 let star, vdovec brez otrok, se želi v svrhu takojšnje ženitve seznaniti z gospodično, izurjeno v gostilniški stroki, staro od 20—30 let. Premoženja mora imeti ca. 100.000 Din. Ponudbe je poslati s fotografijo na upravo pod št. 1172.

Kdo kupi?

PAPIR

za zavijanje, čist, po 5 Din za kg pri odjemu vsaj 20 kg, prodaja Jugoslov. tiskarna v Ljubljani.

Prodajni kompl. garnituro

pohištva

(barok). Poizve se: Celje, Glavni trg 17, II. nadst. (proti dvorišču). 1154

20 vagonov

BUKOVH DRV

od 18.— do 20.— Din za 100 kg, franko Zagorje, prodaj Kmetijska zadruža, Izlake, pri Zagorju ob Savi. 1170

TRGOVINA

z delikatesnim blagom in vinotoci, dobro upeljani, v centru mesta, z vsem inventarjem in zalogo, pripravno tudi za specerijo, se radi boleznijo ugodno proda. Naslov v upravi lista pod: 1185.

Stabil. BENCIN-MOTOR

4 HP, v brezhibnem stanju, in lahek, nov VOZ z dero, napredaj. Cena po dogovoru. — TONE STRUKELJ, Trata, št. Vid nad Ljubljano.

V nailem

Lep lokal

za znižano najemnino ob Aleksandrovi cesti takoj odda POKOJNISKI ZAVOD V LJUBLJANI.

Odda se v nailem ali prodaj

takoj pod ugodnimi pogoji posestvo obsejajoše s hotelem, 10 tujskih sob, 1 salon, 2 gostiln. sobi, kuhinja, 3 kleti, 1 ledenica, 1 trg. lokal, kegljišče, gospodarsko poslopje, hlevi, garaža itd.; velik senčnat, sadni in zelenjadni vrt, vse ograjeno, na promet. kraju na Gorenjskem. — Cenj. ponudbe na upravo »Slovenca« pod značko: »Redka prilika« št. 1080.

V nailem oddam

event. tudi prodam, pod ugodnimi pogoji POSESTVO na Gorenjskem z vsem inventarjem. Posestvo je obdelano, v dobrem stanju, zraven na razpolago ŽAGA za lesno obrt. - Ponudbe in naslov v upravi št. 1193.

Stanovanja

Sobo išče

soliden gospod. Ponudbe pod šifro: »Odv. koncipijent« na upravo lista.

SOBO ODDAM

1 ali 2 gospodičnima. — Naslov v upravi: št. 1187

Gospodična

se sprejme kot SOSTA-NOVALKA. - Naslov v upravi lista pod št. 1179.

Kdo proda?

Orehov les

PLOHE, suhe, kupi v vsaki mali količini od 3 do 10 cm debeline, IVAN CERNE, Ljubljana, Dunajska cesta 28. 1065

KUPUJEM

vsakovrst. ZNAMKE, tudi najpreprostejše jugoslovanske v večjih množinah. - Pirhan, Maribor, Gregorčičeva. 1112

Naša obrt

TRGOVSKA Globus

PISARNA CELJE — Prešernova 17, se bavi s posredovanjem v trgovskih poravninah s sigurnim uspehom. 883

Priporočila se tvrdka

A. SUNDH, železnina Ljubljana, Zaloška cesta.

Krušno moko in rženo moko

vedno sveže, kupite zelo ugodno pri A. VOLK, LJUBLJANA, Resljeva cesta 24.

POZOR,

HIŠNI POSESTNIKI!

Kateri hišni posestnik na prometnem kraju bi bil voljan, postaviti pekarijo pekovski moštru pod pogojem soudeležbe na skupnem dobičku — po ustnem dogovoru? — Pismene ponudbe v zaprtim pismu do 28. t. m. na upravo lista pod šifro »Želim napredek« 1132.

Družabnika

IŠČEM za dobro idočo novo podjetje za lesno stroko, v zelo prometnem kraju. Potrebni kapital 50.000 Din. - Naslov v upravi lista št. 1195.

JOŽEF MUSAR

Šolski drevored in ANTON SLOVŠA Vodnikov trg

prodajata prvovrstno

MESO

1. vrste . kg Din 17.—
2. vrste . kg Din 14.—

Gosji puh

ima vedno v zalogi tvrda V. KMET, Sp. Šiška, poleg mitnice. Tel. 375.

NOVOSTI

svilenih KLOBUKOV od Din 120.— naprej priporočila MODNI SALON

Stuchly-Maške

Ljubljana, Židovska ul. 3

Razpisujemo

dobavo železa,

vijakov, tračnikov, pločevine, orodja itd. Ponudbe do 3. marca t. l. Več pri podpisani.

Direkcija državnega rudnika Zabukovca, dne 17. februarja 1927.

VABILO

na predpustno veselico dne 20. februarja 1927 v gostilni »AMERIKA« na Glinah v prid revnih šolarjev občine Vič. Sodeluje Viška godba.

Psica se je IZGUBILA,

črno-sive ovčje pasme, ki sliši na ime »Diana«. Posteni najditelj, ali pa če bi mi kdo drug vedel dati kako pojasnilo proti nagradi, naj se oglasi v trgovini Cesta v Rožno dolino 36, Ljublj.

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI:

FRANCOSKO — SLOVENSKI SLOVAR.

Sestavil dr. Janko Pretnar. Cena vez. Din 70.—.

SLOVENSKO — FRANCOSKI SLOVAR.

Sestavil dr. Janko Kotnik. Cena vez. Din 70.—.

Priporočamo LJUDSKO KNJIZNICO (Jugoslovanska knjižarna v Ljubljani) 19. zv. J. O. Curwood, Kazan, voljni pes. Kanadski roman 18 Din. vezan 30 Din — 20. zv. Ed. About, Kralj gora 18 Din. vezan 30 Din — 21. zv. H. R. Haggard, Jutranja rveda 30 Din. vez. 40 Din — 22. zv. Otoka kapitana Granla. Popolovanje okoli sveta. Roman v treh delih. 48 Din. vez 58 Din.

Najboljši šivalni in pletilni stroj

Pomk v voženju brezplačno.
Veletna garancija. Nizke
cene tudi na obroke.
Josip Petelin,
LJUBLJANA blizu Prešer-
novega spom.

Edino je GRITZER in
ADLER za dom, obrt in
industrijo v vseh
opremah
Istotam švicarski
pletilni stroj
DUBIED

Interesantno brošuro o
uspešnem
zdravljenju
žolčnih kamnov
Vam pošlje brezplačno
lekarna pri Odrěšniku
Praga II. Vyšehradská tř.
Pišite ako!

Prvo društvo hšh posestnikov v Ljubljani
naznanja, da je otvorilo v Ljubljani, Salendrova
ulica 6/II. oblastveno dovoljeno

prometno pisarno

za posredovanje pri nakupu in prodaji hiš in zem-
ljišč, pri oddaji in zamenjavi stanovanj in za pre-
vzemo upravljanja hiš.

Za prodajo je zaznamovanih več hiš in vil.
Za izvršeno posredovanje se bodo računale nizke
pristojbine. Potrebne informacije se dobe ustmeno
ali pismeno brezplačno.

NAZNANILO!

Vljudo naznanjam, da sem prevzel s 16. t. m.

KOLODVORSKO
RESTAVRACIJO V CELJU

Skrbel bom za najboljšo pijačo in jedajo ter se
cenj. potujočemu občinstvu najtopleje priporočam

JAKOB BARAGA, restavrater

Obvaruj se

zlih posledic
mraza,
vlage, prahu
s tem, da rabite

pastilje

VALDA

Na prodaj po vseh
lekarnah in drogerijah

Zah'evajte jih
v škatlicah
z natiskom imena

VALDA

Ana Ruper roj. Kutny in Roza Kutny
javljata tužno vest, da je njih dobra ma-
mica, gospa

Neža Kutny

v petek 18. febr. po dolgi in mučni bo-
lezni, previdena s tolažili sv. vere, mirno
v Gospodu zaspala. - Pogreb nepozabne
pokojnice bo v soboto 19. febr. t. l. ob 2
pop. iz hiše žalosti Karlovska cesta št. 5
na pokopališče pri Sv. Križu.

Ljubljana, dne 19. februarja 1927.

V globoki žalosti naznanjamo, da je
naš srčno ljubljani, dobi soprog, oče,
brat, stric in svak, gospod

Slavoj Gärtner

skentist Mestne hranilnice

v četrtek dne 17. febr. po kratki, mučni
bolezni, mirno v Gospodu zaspal.
Pogreb nepozabnega nam pokojnika bo
v soboto dne 19. febr. 1927 ob 4. uri pop.
iz hiše žalosti, Prešernova ulica štev. 3,
na pokopališče pri Sv. Križu.

Ljubljana, dne 18. februarja 1927.

žalujoče rodbine:
Gärtner - Gorazd - Trnkoczy.

INVENTURNA-PRODAJA

Želimo
temeljito
isprazniti!

HUMANIK ČEVLJE

Celje, Aleksandrova ulica 1
Maribor, JCS. MARTINZ, Gosposka ulica 17

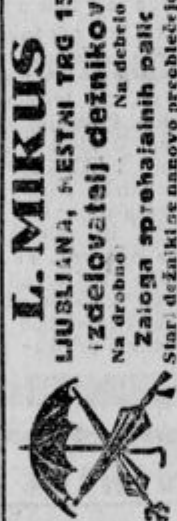
Serravallo vo

Železnato China-vino

vzbuja voljo do jedi, okrepuje živce, zboljša kri in je
rekonvalescentom in malokrvnim
zelo priporočeno od zdravniških avtoritet.

Izkoren okus. Nad 10.000 zdravniških priporočil.
Dobi se v vseh lekarnah.

Poravnajte narničnik!

L. MIKUS
LJUBLJANA, BRESTNI TRG 15
izdelovatelj dežnikov
Na drobno Na debelo
Zaigra sprejemalnih palic
Star. dežniki se nanovo preoblikujejo

najugodnejši kupčijski trg v Evropi

Pomladanski velesjem od 6. do
12. marca 1927.

1600 blagovnih skupin iz vseh strok.

Zahtevajte podrobna pojasnila in pro-
spekt od častnega zastopstva

STEGU in DRUGI, Ljubljana
Gledališka ulica 8. Telefon 925.

Inserirajte v
„Slovenču“!

Tri lepa skladišča

skupaj ali posamič, dalje bivša kleparska delavnica in šupa, oboje
pripravno tudi za SKLADIŠČE. Je oddati v Avg. Tomažičevi hiši, Dunajska
cesta 9. - Zglasiti se je zaradi pogledanja pri hišnici v tamošnji veži, kjer se
dobi tudi nadaljna pojasnila. Najemnina po ponudbi in dogovoru. 1098

Sivalni stroji

Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz lastne to-
varne - 15 letna varanca - Voženje se poučuje pr
nakupu brezplačno.

PISALNI STROJI ADLER - KOLESA iz prvih tovarn. Dür-
kopp, styria, Waffennrad (Orožno kolo) - PLETILNI STROJI
vedno v zalogi - Posamezni deli ko es in sivalni strojevi
Daje se tudi na obroke Ceniki franco in zaston

IVAN JAX I SIN

Liubljana, Gosposvetska cesta 2.

Brez posebnega obvestila.

Naša nepozabna, srčno dobra mati oziroma sestra, teta, tašča
in stara mati, gospa

Katarina Lenassi roj. Pečljin

nas je dne 18. t. m. ob 10. previdena s tolažili sv. vere, v 71. letu
svoje dobe za vedno ostavila.

Pogreb predrage rajnice se bo vršil v nedeljo, dne 20. febru-
arja 1927 ob 16. uri iz mrtvašnice na mestno pokopališče v Po-
brežju. - Sv. maša za dušnico bo darovana dne 22. t. m. ob 7. uri
v župni cerkvi sv. Magdalene v Mariboru.

Maribor-Ljubljana-Trst-Ancona, dne 18. februarja 1927.

ZALUJOČI OSTALI.

Inserirajte v „Slovenču“!

Odbor službujočih farmacevtov in Savez
apotekara saradnika javljata vsem svojim
članom, da je preminul po dolgotrajni za-
vratni bolezni njih član

Ph. Mr. Francè Bizovičar

Pogreb se vrši v nedeljo dne 20. febr.
iz Jernejeve ceste Ljubljana VII.

Ohranimo idealnega tovariša
v trajnem spominu!

Zahvala.

Za številne izraze globokega sožalja, ki smo jih prejeli ob
izgubi našega nepozabnega sina, gospoda

Joškota Pretnar

za poklonjeno krasno cvetje in vence ter za mnogobrojno čaščeče
spremistvo na njega zadnji poti se vsem, prav vsem pristočno za-
hvaljujemo.

Ljubljana, dne 18. februarja 1927.

Globoko žalujoči ostali.

Zahvala.

Ob preuranjeni smrti naše ljubljene in nepozabne soproge,
matere, stare matere, sestre, tete in tašče, gospe

Marije Druškovič

nam je došlo toliko odkritih izrazov sožalja, da nam je nemočče
zahvaliti se vsakemu posebej. Zato izrekamo tem potom vsem
našo najglobokejšo zahvalo.

Posebno pa se čutimo dolžne zahvaliti se častiti duhovščini
za zadnja tolažila, gg. zdravnikom dr. Hellerju in dr. Murlu za
njiju požrtvovalnost in vsem prijateljem in znancem, ki so spre-
mili našo nepozabno rajnico na zadnjo poti. Obenem se toplo
zahvaljujemo vsem za poklonjene krasne vence in cvetje.
Vsem še enkrat naša najtoplejša zahvala.

Brežice, dne 18. februarja 1927.

ZALUJOČI OSTALI.